

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

УДК 338.4:[658:005.5](043.3)

ОВЧАРУК ВАДИМ ВОЛОДИМИРОВИЧ

**СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ В УПРАВЛІННІ
ПІДПРИЄМСТВАМИ З УРАХУВАННЯМ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук

Львів – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі менеджменту і міжнародного підприємництва у Національному університеті «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України.

Науковий консультант: доктор економічних наук, професор,
заслужений працівник народної освіти України
КУЗЬМІН ОЛЕГ ЄВГЕНОВИЧ,
Національний університет «Львівська політехніка»,
директор навчально-наукового інституту
економіки і менеджменту

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
БАТЧЕНКО ЛЮДМИЛА ВІКТОРІВНА,
Київський національний університет культури і
мистецтв, професор кафедри готельно-ресторанного і
туристичного бізнесу

доктор економічних наук, професор
БАЛАН ОЛЕКСАНДР СЕРГІЙОВИЧ,
Одеський національний політехнічний університет,
професор кафедри адміністративного менеджменту та
проблем ринку

доктор економічних наук, професор
ЛПІЧ ЛЮБОВ ГРИГОРІВНА,
Східноєвропейський національний університет імені
Лесі Українки, декан факультету економіки та
управління

Захист відбудеться 6 травня 2019 р. о 11.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.052.03 у Національному університеті «Львівська політехніка» (79013, м. Львів, вул. С. Бандери, 12, 4-й корпус, ауд. 209а).

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету «Львівська політехніка» (79013, м. Львів, вул. Професорська, 1).

Автореферат розісланий «___» квітня 2019 р.

В.о. ученого секретаря спеціалізованої
вченої ради, д.е.н., професор

І.Б. Скворцов

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У ринкових умовах господарювання бізнес є доволі чутливим до помилок управлінського характеру. Важливою передумовою ухвалення керівниками різних рівнів дієвих рішень у сфері операційної, фінансової чи інвестиційної діяльності є наявність повної різновекторної інформації, що стосується не лише зовнішнього середовища підприємства, а й ситуації щодо ринкового оточення та його впливу на діяльність суб'єкта підприємницької діяльності. Таким чином, керівники і власники бізнес-структур акцентують увагу на необхідності побудови та використання дієвих систем адміністрування в управлінні. Ці системи, як складова різноманітних економічних систем, є тісно пов'язані з ними. Вони мають забезпечити узгодженість інформаційних, матеріальних, фінансових та інших потоків в організаціях. Системи адміністрування повинні бути взаємодоповнюючим елементом інтегрованих систем управління, охоплюючи усі управлінські дії та процеси. Якість управлінських рішень в організаціях прямим чином залежить від якості систем адміністрування і процесів, що відбуваються у них.

Розвиток систем адміністрування на підприємствах з урахуванням євроінтеграційних процесів зумовлює необхідність деталізації їхніх напрямків через функції, цілі, завдання і процедури, визначення та затвердження переліку документації, формалізування інформаційних потоків тощо. Слід зауважити, що будь-який вид діяльності суб'єктів господарювання неминуче пов'язаний із системами адміністрування. Якість таких систем багато в чому визначає якість управління.

Протягом останніх років предметна сфера адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів істотно розширила свої межі, що певним чином позначилось і на взаємодії елементів відповідних систем. Сприяли цьому й розвиток технологій діловодства, а також поява нових механізмів автоматизування документально-інформаційного забезпечення управлінської діяльності. Одні із ключових завдань удосконалення систем адміністрування сьогодні – це упорядкування документально-інформаційних потоків, скорочення часового періоду ухвалення управлінських рішень та, загалом, підвищення рівня ефективності цілеспрямованого впливу керівної підсистеми на керовану за усіма етапами технології управління. Ефективні системи адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів – це фактично ефективний інструмент управління, що потрібний бізнесу в ринкових умовах господарювання. Водночас, як свідчить вивчення теорії і практики, зазначена проблема залишається недостатньо розв'язаною у науковому ракурсі, а відповідні концептуальні, теоретико-методологічні та методико-прикладні засади – недостатньо сформованими, що й обумовлює важливість проведення досліджень у цьому напрямку.

Низку аспектів адміністрування та побудови відповідних систем розглядають у своїх працях вітчизняні та іноземні науковці, зокрема, О. Авдєєва, І. Адієс, І. Алексєєв, О. Амосов, Г. Атаманчук, Н. Баканова, В. Бакуменко, О. Балан, Л. Батченко, О. Безбородова, М. Бєсєдін, М. Бондарчук, І. Борисенко, М. Бублик,

І. Вішка, М. Войнаренко, Ю. Вологін, Н. Гавкалова, П. Глущенко, С. Гонгало, С. Давимука, Б. Досмухамедов, І. Драган, О. Дудченко, Н. Епіфанова, О. Замазій, Г. Захарчин, Г. Кайгородцев, Т. Каменська, Н. Карачина, З. Кві, А. Кісельов, Н. Квак, В. Клочков, О. Коваль, А. Ковальчук, А. Колодій, О. Комаров, Т. Комісарова, О. Костюк, Т. Кравцова, А. Кравченко, А. Краснобельмова, В. Круглов, О. Кузьмін, В. Кульба, А. Купрін, І. Куршатова, О. Лазор, С. Лебедев, К. Лі, Л. Лігоненко, Л. Ліпич, І. Літвінова, Ю. Мазнева, Т. Макналті, А. Мандрикін, Л. Маршавіна, О. Мельник, Ю. Мироненко, С. Мосьондз, В. Нагаєв, Г. Охріменко, М. Петричко, Й. Петрович, М. Плешакова-Боровинська, О. Пирог, Н. Подольчак, О. Подолякін, К. Поелман, Б. Рамазанова, А. Савченко, Є. Сахно, Т. Світлична, Т. Семенчук, І. Скворцов, О. Сєров, А. Солонар, Ю. Тараскіна, В. Тимцуник, А. Угрюмова, Л. Усаченко, Л. Фіонова, М. Чинчин, Н. Чухрай, Н. Шпак, І. Яковлев, І. Яремко та чимало інших. Напрацювання вказаних авторів стосуються, зокрема, стратегічних та тактичних аспектів адміністрування в організаціях, його зв'язку з бізнес-процесами, впливу адміністрування на процеси ухвалення управлінських рішень, підходів з оцінювання ефективності побудови і використання систем адміністрування, проектування цих систем, виокремлення та характеристики їхніх елементів, мотивування працівників адміністративної діяльності тощо.

Попри чималу кількість напрацювань у цій сфері, низка актуальних завдань із вказаної тематики досі не розв'язана. Зокрема, потребує розвитку сутність поняття адміністрування в управлінні підприємствами, а також типологія видів документації у системах адміністрування. Виникає необхідність розвитку чинників побудови і використання таких систем, а також їхньої класифікації за низкою істотних та незалежних ознак. Не менш важливо розвинути принципи побудови і використання систем адміністрування, розробити відповідну концепцію, а також запропонувати метод їхнього діагностування в організаціях. В аналізованому контексті доцільно також удосконалити модель формування систем адміністрування в управлінні підприємствами на засадах виокремлення підготовчої, основної та завершальної стадій, удосконалити метод оцінювання рівня сформованості цих систем, розробити модель діагностування їхньої стійкості. Слід удосконалити комплекс індикаторів аналізування систем адміністрування з позиції замовників, розробників та інвесторів, а також удосконалити науково-методичні положення з формування вартості проекту їхньої побудови. Усе це зумовило вибір теми дисертаційної роботи, її мети та завдань.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка» «Розвиток процесно-структурованого менеджменту в умовах транскордонного співробітництва підприємств» (номер державної реєстрації 0115U001463). Автором, зокрема, запропоновано науково-методичні положення з формування вартості проекту побудови системи адміністрування в управлінні підприємствами.

Матеріали дисертації використані під час виконання наукового дослідження Чернігівського національного технологічного університету «Стратегічні пріоритети та механізми фінансового забезпечення інноваційного розвитку базових галузей національного господарства» (номер державної реєстрації 0118U004407). Зокрема, в

його межах автором діагностовано стан та проблеми розвитку систем адміністрування на вітчизняних підприємствах, що представлено у відповідній монографії «Детермінанти соціально-економічного розвитку України в умовах трансформаційних зрушень».

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розроблення концептуальних, теоретико-методологічних і методико-прикладних засад побудови та використання систем адміністрування на підприємствах з урахуванням євроінтеграційних процесів. Досягнення поставленої мети обумовило необхідність розв'язання таких завдань:

- розвинути сутність поняття адміністрування в управлінні підприємствами;
- здійснити типологію видів документації у системах адміністрування суб'єктів господарювання;
- розвинути класифікацію чинників побудови і використання систем адміністрування на підприємствах;
- удосконалити типологію систем адміністрування в управлінні підприємствами;
- розвинути принципи побудови та використання систем адміністрування в управлінні організаціями;
- розробити концепцію побудови і використання систем адміністрування на підприємствах;
- запропонувати метод діагностування систем адміністрування в управлінні підприємствами;
- удосконалити модель формування систем адміністрування в управлінні підприємствами на засадах виокремлення підготовчої, основної та завершальної стадій;
- удосконалити метод оцінювання рівня сформованості систем адміністрування в управлінні підприємствами;
- розробити модель діагностування стійкості систем адміністрування в управлінні підприємствами;
- удосконалити комплекс індикаторів оцінювання систем адміністрування в управлінні підприємствами;
- удосконалити науково-методичні положення з формування вартості проекту побудови систем адміністрування в управлінні підприємствами.

Об'єктом дослідження є системи адміністрування на підприємствах як складові менеджменту.

Предметом дослідження є концептуальні, теоретико-методологічні та методико-прикладні засади побудови і використання систем адміністрування на підприємствах з урахуванням євроінтеграційних процесів.

Методи дослідження. Для досягнення встановленої мети та розв'язання окреслених завдань у роботі використовувались різні методи наукового дослідження: системний – для розкриття особливостей побудови і використання систем адміністрування на підприємствах (підр. 1.2), розроблення відповідної концепції (підр. 2.3), а також ідентифікування зв'язку цих систем із іншими системами суб'єкта господарювання та із його зовнішнім середовищем

функціонування (підр. 2.2); методи групування і систематизування – для узагальнення підходів до трактування понять «адміністрування», «управління» та «система» у літературних джерелах (підр. 1.1), розвитку типології видів документації в системах адміністрування (підр. 1.2), ідентифікування напрямів забезпечення ефективності роботи з нею на підприємствах (підр. 1.2), розвитку чинників побудови і використання систем адміністрування в управлінні підприємствами (підр. 1.3), розвитку типології цих систем (підр. 2.1), принципів (підр. 2.2), функцій (підр. 2.3), напрямків подальшого розвитку (підр. 2.3), а також для розроблення моделі діагностування стійкості систем адміністрування в управлінні підприємствами (підр. 4.3), виокремлення методичних підходів з економічного оцінювання цих систем (підр. 5.1), формування комплексу індикаторів їхнього оцінювання (підр. 5.2) та виокремлення статей витрат з формування вартості відповідних проектів (підр. 5.3); метод аналізування ієрархій – для розроблення методу діагностування систем адміністрування в управлінні підприємствами (підр. 3.1); емпіричного дослідження – під час розроблення анкети для аналізування стану систем адміністрування в організаціях (підр. 3.2); методи аналізу та синтезу – для дослідження вітчизняного і світового досвіду побудови та використання систем адміністрування на підприємствах (підр. 3.3); статистичний аналіз – для ідентифікування кількісних показників адміністрування у бізнесі (підр. 3.2); метод структурно-логічного аналізу – під час удосконалення моделі формування систем адміністрування в управлінні підприємствами на засадах виокремлення підготовчої, основної та завершальної стадій (підр. 4.1); метод нечітких множин – для удосконалення методу оцінювання рівня сформованості систем адміністрування у компаніях (підр. 4.2); кореляційно-регресійний аналіз – для ідентифікування впливу систем адміністрування на економічні показники діяльності підприємства (підр. 5.2); метод експертних оцінок – для діагностування стану систем адміністрування на підприємствах (підр. 3.2), застосування відносної шкали порівняння параметрів цих систем із сприятливістю досягнення цілей підприємства (підр. 3.1), а також їхнього оцінювання за принципами «як є» і «як має бути» (підр. 3.3); морфологічний аналіз – для уточнення понятійно-категорійного апарату за проблемою (усі розділи дисертації); графічний – для наочного подання теоретичного і методичного матеріалу дисертації.

Інформаційною базою дисертаційної роботи є наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців, матеріали періодичних видань, статистична інформація, результати експертних досліджень, економічні огляди, інформація облікової, фінансової та управлінської звітності вітчизняних підприємств, Інтернет-ресурси, а також нормативно-правові акти органів державної влади.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у такому:

вперше розроблено:

– концепцію побудови і використання систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів у контексті конкретизації місця цих систем у діяльності суб'єкта господарювання і його технології менеджменту, що дає змогу розкрити їхню глибинну сутність та структуру в умовах інформатизації процесів управління, а також обґрунтувати

зв'язок цих систем із іншими системами організації та із середовищем її функціонування;

– метод діагностування систем адміністрування в управлінні підприємствами, що дає змогу ідентифікувати рівень їхньої сприйнятливості щодо досягнення цілей суб'єкта господарювання за різними ланками технології управління. Запропонований метод забезпечує можливість установавання рівня невідповідності параметрів систем адміністрування встановленим цілям, а також дає змогу окреслити напрямки її мінімізування;

– модель діагностування стійкості систем адміністрування в управлінні підприємствами, що ґрунтується на врахуванні зовнішніх та внутрішніх чинників і відповідних їм індикаторів з позиції ризику та стабільності. Зазначена модель забезпечує можливість формування площини стійкості систем адміністрування у короткостроковому періоді та ідентифікування ключових зон вразливості таких систем з позиції стійкості;

удосконалено:

– науково-методичні положення з формування вартості проекту побудови системи адміністрування в управлінні підприємства, які вирізняються з-поміж існуючих урахуванням основних та допоміжних процесів у таких системах, а також процесів управління, що дає змогу планувати необхідні фінансові ресурси і формувати бюджети;

– метод оцінювання рівня сформованості систем адміністрування в управлінні підприємствами, який, на відміну від наявних, ґрунтується на багатокритеріальному підході й використанні трапецієподібних функцій належності параметрів конфіденційності, доступності та цілісності цих систем до певних нечітких термножин, що створює передумови для ухвалення управлінських рішень з метою забезпечення вищого рівня відповідності систем адміністрування за параметрами «як є» і «як має бути»;

– модель формування систем адміністрування в управлінні підприємствами, яка, на відміну від існуючих, передбачає виокремлення підготовчої, основної та завершальної стадій і дає змогу впорядкувати комплекс необхідних робіт у контексті розвитку корпоративної архітектури суб'єкта господарювання;

– комплекс індикаторів оцінювання систем адміністрування в управлінні підприємствами, які вирізняються серед наявних їхнім групуванням на основі концепції процесно-орієнтованого менеджменту, що дало змогу виокремити індикатори з позиції замовників, інвесторів та розробників проектів формування чи вдосконалення систем адміністрування;

набули подальшого розвитку:

– сутність поняття адміністрування, що, на відміну від наявних, розглядається як вид управлінської діяльності, який на засадах документації, діловодства, інформаційного забезпечення та формалізування управлінських процедур забезпечує цілеспрямований вплив керівної підсистеми на керування за усіма етапами технології управління. У цьому контексті адміністрування запропоновано розглядати як окремий вид управлінської діяльності, що проникає усі рівні управління в організації;

– типологія видів документації у системах адміністрування, яка вирізняється з-поміж існуючих систематизацією їхніх різновидів за часовим інтервалом змістового наповнення, а також за рівнем, способом та обов'язковістю формування, що у поєднанні з іншими ознаками типології (форма, рівень захисту, порядок і джерела формування, форма надання, тиражованість, зміст, місце у менеджменті, призначення, складність, спрямування, стадії формування, відповідність нормам права) формує розгалужену інформаційну базу для вибору і застосування такої документації у системах адміністрування;

– класифікація чинників побудови і використання систем адміністрування в управлінні підприємствами, яка, на відміну від існуючих, передбачає виокремлення чинників прямого (компетентність персоналу, розвиток системи менеджменту, цілі та завдання адміністрування, технологічне забезпечення, особливості організації й обсяги документально-інформаційного забезпечення управління) та опосередкованого (ресурсне забезпечення виробничо-господарської діяльності, корпоративне управління, стабільність середовища функціонування, розвиток інформаційної інфраструктури, централізованість управління, євроінтеграційні процеси та електронність документів і документообігу) впливу;

– типологія систем адміністрування в управлінні підприємствами, яка вирізняється виокремленням ознак характеру цілей, рівня індивідуалізації, джерела походження, рівня формалізування, а також джерела виникнення необхідності у побудові та застосуванні. Разом з іншими ознаками типології (зміст, просторово-часова ознака, особливості формування, рівень цілісності, централізованість, рівень складності, тип зв'язків, характер розвитку) створюються передумови для обґрунтованішого вибору систем адміністрування залежно від встановлених цілей організації та наявного ресурсного забезпечення;

– систематизація принципів побудови та використання систем адміністрування в управлінні організаціями, що, на відміну від існуючих підходів, передбачає виокремлення специфічних принципів, а саме: балансування інтересів системи адміністрування загалом та її елементів, врахування основних напрямків управлінських процесів на підприємстві, орієнтація на кінцевого користувача, процесно-орієнтовне адміністрування, інтегрованість з інформаційними технологіями, раціональне співвідношення економічних та соціальних інструментів управління у системах адміністрування. Єдність загальних і специфічних принципів забезпечує цілісність впливу керівної підсистеми на керовану та є важливою передумовою забезпечення ефективності процесів адміністрування.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у розробленні та розвитку методико-прикладної бази формування і використання систем адміністрування на підприємствах з урахуванням євроінтеграційних процесів. Безпосередню практичну значущість, зокрема, мають: метод діагностування систем адміністрування в управлінні підприємствами, що дає змогу ідентифікувати рівень їхньої сприятливості щодо досягнення цілей суб'єкта господарювання за різними ланками технології управління, модель діагностування стійкості таких систем, науково-методичні положення з формування вартості проектів їхньої побудови. Практично використовується і метод оцінювання рівня

сформованості систем адміністрування компаній, а також модель їхньої побудови на засадах виокремлення підготовчої, основної та завершальної стадій.

Результати наукових досліджень використані у діяльності Департаменту економічного розвитку, промисловості та інфраструктури Хмельницької обласної державної адміністрації (довідка №03.02-338/19 від 07.02.2019 р.). Основні положення дисертаційної роботи впроваджені у діяльності низки вітчизняних суб'єктів господарювання, зокрема: у ПАТ «Укрелектроапарат» (довідка №64 від 06.02.2019 р.), ТзОВ «Амікум Фарма» (довідка №4 від 21.01.2019 р.), ПрАТ «Хмельниччина-Авто» (довідка №13 від 17.01.2019 р.), ТзОВ «Завод Гідроарматури» (довідка №03 від 07.02.2019 р.), ТОВ «Р.І.Н.О» (довідка №57 від 05.02.2019 р.), ТзОВ «Здорове Майбутнє» (довідка №012 від 25.01.2019 р.), ДП «Хмельницьке лісомисливське господарство» (довідка №86 від 07.02.2019 р.), ПрАТ «Фірма «Хмельницькбуд» (довідка №21 від 04.02.2019 р.), що засвідчує їхній прикладний характер.

Результати виконання дисертаційної роботи використано в навчальному процесі під час стажування в межах україно-американської програми «Адміністрування в системі коледжів у США (доуніверситетська освіта) на базі Університету штату Флорида та коледжу Санта-Фе (США) з 16.04.2016 р. по 27.05.2016 р. (грант Державного департаменту США), що підтверджено відповідними сертифікатами.

Основні положення і результати дисертаційної роботи впроваджені у навчальний процес Національного університету «Львівська політехніка» та застосовуються під час викладання дисциплін «Адміністративний менеджмент» (для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти) і «Міжнародний менеджмент та адміністрування бізнес-структур» (для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації «Бізнес-адміністрування» другого (магістерського) рівня вищої освіти), а також під час написання кваліфікаційних робіт бакалаврів та магістрів (довідка №67-01-401 від 01.03.2019 р.).

Особистий внесок здобувача. Результати дисертаційної роботи, які виносяться на захист, отримані автором особисто та відображені у наукових публікаціях. З праць, опублікованих у співавторстві, використано лише ті положення та ідеї, які є результатом особистих досліджень здобувача. У цій роботі матеріали і висновки кандидатської дисертації автора не використовувались.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційної роботи розглянуто і схвалено на таких всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, а саме: «From the Baltic to the Black Sea: the Formation of Modern Economic Area» (м. Рига, Латвія, 24 серпня 2018 р.), «Фінансовий ринок: інституції та інструменти» (м. Львів, Україна, 3-6 червня 2018 р.), «Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність» (м. Київ, Україна, 18 серпня 2018 р.), «Маркетинг та логістика в системі менеджменту» (м. Львів, Україна, 25-27 жовтня 2018 р.), «Corporate Governance: Strategies, Processes, Technology» (м. Каунас, Литва, 20 жовтня 2017 р.), «Модернізація та суспільний розвиток національної економіки: теоретичні та прикладні аспекти» (м. Одеса, Україна, 18 серпня 2018 р.), «Сучасний стан та

перспективи розвитку економіки, менеджменту, обліку та права» (м. Полтава, Україна, 14 серпня 2018 р.), «Аналіз сучасних тенденцій забезпечення ефективності економіки країни» (м. Київ, Україна, 12-13 січня 2018 р.), «Освіта і наука в умовах глобальних трансформацій» (м. Дніпро, Україна, 26-27 жовтня 2018 р.), «The Formation of a Modern Competitive Environment: Integration and Globalization» (м. Грінвіч, Великобританія, 25 травня 2018 р.), «Корпоративні фінанси: проблеми та перспективи інноваційного розвитку» (м. Київ, Україна, 12 жовтня 2018 р.), «Перспективні напрямки розвитку економіки, управління та права: теорія і практика» (м. Полтава, Україна, 12 березня 2018 р.), «Актуальні проблеми економіки та менеджменту» (м. Запоріжжя, Україна, 23 серпня 2018 р.), «Економіка, фінанси, облік, маркетинг та менеджмент в Україні та за кордоном» (м. Полтава, Україна, 20 жовтня 2017 р.), «Проблеми економіки, фінансів та управління експортно-імпортою діяльністю» (м. Львів, Україна, 16 травня 2018 р.), а також на науковому семінарі кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка» у 2018 р.

Публікації. За темою дисертації опубліковано 43 наукових праці загальним обсягом 28,34 друк. арк. (з яких особисто авторові належить 21,54 друк. арк.), зокрема: 4 монографії (1 з яких одноосібна), 22 статті у наукових фахових виданнях України (з яких 16 – публікації у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних), 1 стаття в науковому періодичному виданні іноземної держави, 15 тез доповідей за результатами участі у конференціях та 1 стаття в неперіодичному науковому виданні іноземної держави.

Структура і обсяг дисертаційної роботи. Дисертаційна робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Основний зміст дисертації викладено на 364 сторінках тексту, а її загальний обсяг становить 459 сторінок. Робота містить 22 таблиці, 76 рисунків, 2 додатки і список використаних джерел із 358 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність дисертаційної роботи, сформульовано мету і завдання, предмет та об'єкт, методи дослідження, викладено наукову новизну і практичне значення отриманих результатів, вказано особистий внесок здобувача та наведено інформацію про апробацію результатів дослідження.

У **першому розділі «Теорія побудови та використання систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів»** розкрито сутність і значення систем адміністрування в організаціях, розглянуто особливості їхньої побудови та використання, а також охарактеризовано відповідні чинники.

Сучасне бізнес-середовище характеризується динамічністю, оперативністю, непрогнозованістю, складністю взаємовідносин і взаємовпливів тощо. Це зумовлює необхідність формування дієвих систем адміністрування в управлінні підприємствами, за допомогою яких можна більш ефективно прогнозувати зміни кон'юнктури ринку, ухвалювати управлінські рішення, планувати дії, а також оптимізувати ресурсне забезпечення управлінських процесів. Теоретичне обґрунтування сутності поняття «адміністрування» є ключовим завданням на шляху до вдосконалення побудови та використання відповідних систем адміністрування.

Вивчення теорії і практики дає змогу зробити висновок про те, що поняття «адміністрування» доволі часто вживається у вітчизняній та іноземній науковій літературі, однак, здебільшого, без належного теоретичного обґрунтування його змісту. Так, найбільш поширеним це поняття є в оподаткуванні, де активно застосовується словосполучення «адміністрування податків», а також в публічному управлінні (поняття «публічне адміністрування»). У літературі розглянуто і трактування понять «кадрове адміністрування», «адміністрування митних ризиків», «державне адміністрування», «адміністрування державно-приватного партнерства» та низки інших.

Результати огляду та узагальнення літературних джерел засвідчили неоднозначність й різноспрямованість у розумінні сутності поняття адміністрування, а також дали змогу виокремити низку основних підходів до трактування його змісту: як процесу, як окремого виду управлінської діяльності, як уміння і навик, як функції менеджменту, як управлінської діяльності, як стилю управління, як виду менеджменту тощо. Використання інструментів морфологічного аналізу, врахування положень адміністративного менеджменту, вивчення практичного досвіду, а також результати виявлення переваг і недоліків кожного із підходів до розуміння змісту поняття «адміністрування» дали змогу обґрунтувати доцільність його трактування як виду управлінської діяльності, який на засадах документації, діловодства, інформаційного забезпечення та формалізування управлінських процедур забезпечує цілеспрямований вплив керівної підсистеми на керовану за усіма етапами технології управління. Таким чином, адміністрування запропоновано розглядати як окремий вид управлінської діяльності, що проникає усі рівні управління в організації.

За результатами виконаних досліджень системи адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів запропоновано трактувати як комплекс упорядкованих взаємопов'язаних елементів, які, утворюючи певну цілісність та єдність, забезпечують цілеспрямований вплив керівної підсистеми на керовану за усіма етапами технології управління на засадах документації, діловодства, інформаційного забезпечення та формалізування управлінських процедур (рис. 1).

Ефективні системи адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів дають змогу керівникам усіх рівнів управління генерувати нові бізнес-ідеї й оперативно реагувати на зміни середовища функціонування шляхом ухвалення відповідних управлінських рішень. Вони сприяють і налагодженню дієвого як прямого, так і зворотного зв'язку в межах процесу менеджменту, а також забезпечують збалансованість бізнес-процесів на підприємстві.

Тісно пов'язаними є також системи адміністрування в управлінні підприємствами із забезпеченням ефективності виробничо-господарської діяльності. Зокрема, вони дають змогу аналізувати доходи і витрати, діагностувати рівень ефективності діяльності окремих підрозділів, ідентифікувати при цьому сильні та слабкі боки тощо. Окрім того, завдяки цим системам створюються передумови для правильного поставлення цілей фінансового характеру як для компанії загалом, так і для кожного окремого працівника.

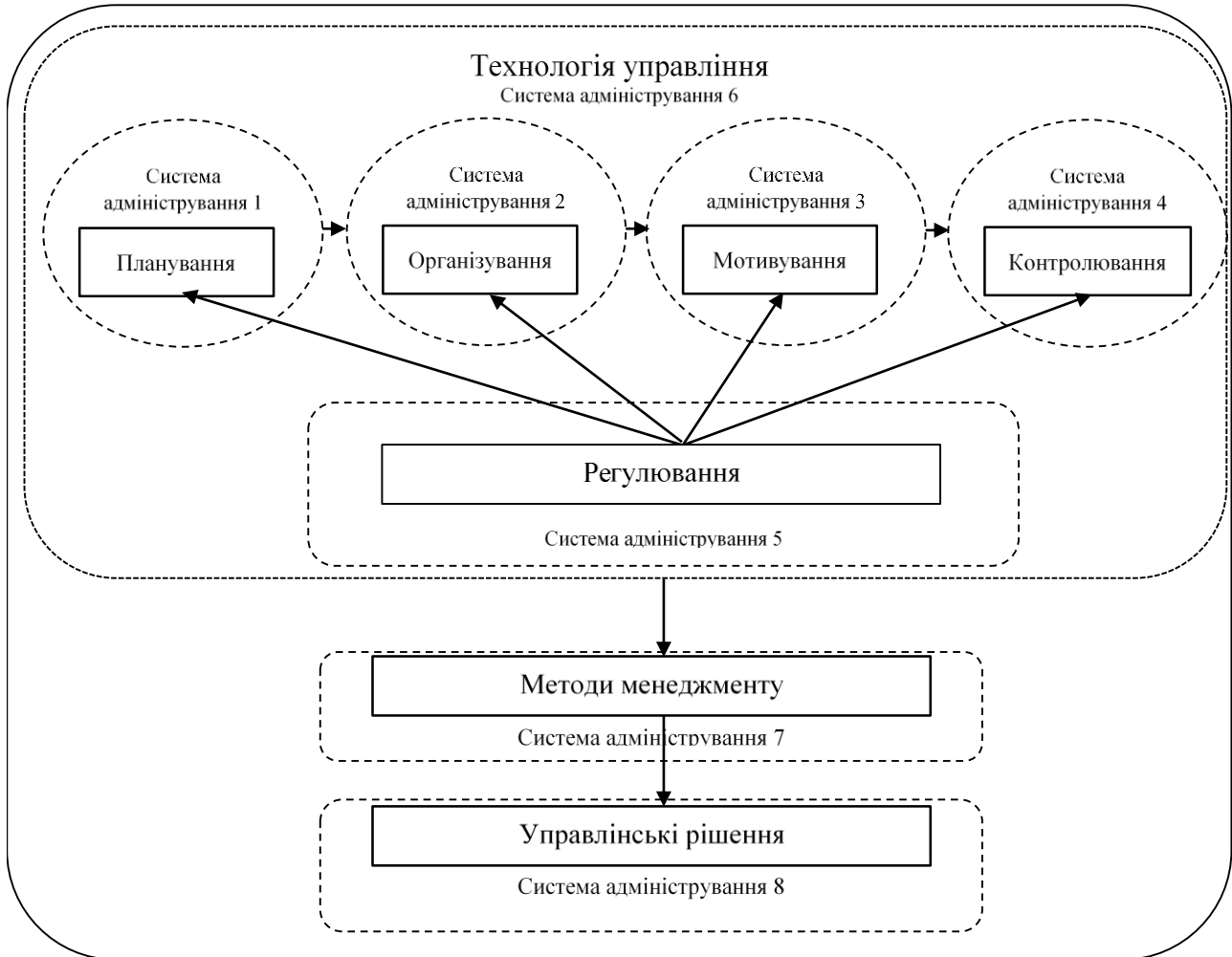

Рис. 1. Місце систем адміністрування в управлінні підприємствами за основними процесами менеджменту

Примітка: сформовано автором

Розгляд адміністрування в управлінні підприємствами з позиції системного підходу дав змогу виокремити й охарактеризувати ключові елементи таких систем, а саме: документацію, діловодство, інформаційне забезпечення та формалізування управлінських процедур. Наведено й охарактеризовано основні ознаки класифікації документації у системах адміністрування підприємств, зокрема, за тиражованістю, за змістом, за формою, за місцем у менеджменті, за призначенням, за формою подання, за складністю, за способом формування, за рівнем захисту, за порядком формування, за стадіями побудови, за спрямуванням, за джерелом формування, за відповідністю нормам права, за рівнем формування, за часовим інтервалом змістового наповнення та за обов'язковістю формування.

У роботі обґрунтовано те, що наявність ефективних підсистем діловодства в системах адміністрування в управлінні підприємствами багато в чому унеможливує хаотичні управлінські процеси, вказівки й розпорядження. У протилежному випадку з високою ймовірністю можна говорити про втрату документації, зниження рівня її актуальності на етапі потрапляння до конкретного

виконавця тощо. Акцентовано увагу на важливості подальшого розвитку на підприємствах систем електронного документообігу.

Розглянуто інформацію як елемент систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів, зокрема, наведено її класифікацію та діагностовано рівень теоретичного обґрунтування змісту цього поняття. За результатами досліджень побудовано модель системи адміністрування, що охоплює персонал, діловодство, документацію, інформаційне забезпечення, формалізування управлінських процедур, технологічну складову, враховує стратегічний і тактичний рівень, а також вплив керованої підсистеми організації на керовану за усіма етапами технології менеджменту.

Розглянуто чинники побудови та застосування систем адміністрування в управлінні підприємствами. Так, запропоновано виокремлювати чинники прямого (компетентність персоналу, розвиток системи менеджменту, цілі та завдання адміністрування, технологічне забезпечення, особливості підприємства й обсяги документально-інформаційного забезпечення управління) та опосередкованого (ресурсне забезпечення виробничо-господарської діяльності, корпоративне управління, стабільність середовища функціонування, розвиток інформаційної інфраструктури, централізованість управління, євроінтеграційні процеси та електронність документів і документообігу) впливу. Встановлено, що більшість виокремлених чинників є такими, які безпосередньо підконтрольні суб'єкту господарювання, відтак, він може на них впливати шляхом ухвалення відповідних управлінських рішень.

У другому розділі **«Концепція побудови та використання систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів»** розвинуто типологію таких систем, а також розкрито й охарактеризовано принципи та закономірності їхньої побудови і застосування.

Дослідження систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів в масштабах компанії є складним завданням, розв'язання якого ускладнюється відсутністю комплексних концептуальних, теоретико-методологічних і методико-прикладних засад у зазначеній сфері. Одна з таких наукових прогалин стосується класифікації таких систем за низкою істотних та незалежних ознак. Відтак, за результатами виконаних досліджень розвинуто типологію систем адміністрування (рис. 2). Вибір того чи іншого їхнього виду визначається перш за все установленими цілями в аналізованій сфері, а також наявним ресурсним забезпеченням.

У роботі обґрунтовано зв'язок систем адміністрування із іншими системами суб'єкта господарювання, а саме: виробничою, збутовою, обліковою, фінансовою, інформаційною, логістичною, маркетинговою, інформаційною тощо. Також побудовано модель взаємодії таких систем із середовищем функціонування підприємства.

З позиції наукової концепції адміністрування – це одна з концепцій управління, яка змінює традиційну концепцію документально-інформаційного забезпечення управлінських процесів. Таке трактування систем адміністрування дає змогу поглянути на процеси впливу керованої підсистеми на керовану системно, комплексно та цілеспрямовано.

Рис. 2. Типологія систем адміністрування в управлінні підприємствами
Примітка: складено автором

Зроблено висновок про те, що ефективність побудови та застосування систем адміністрування в управлінні підприємствами забезпечується багато в чому дотриманням відповідних принципів. Так, до переліку загальних таких принципів віднесено принципи цілеспрямованості, науковості, відповідальності, компетентності, мотивованості, економічності, достовірності, уніфікованості, адаптивності, системності, розвитку, оптимальності, зрозумілості, об'єктності, об'єктивності, безперервності, завершеності, часової погодженості, контрольованості, формалізованості, достатності інформаційного забезпечення. Своєю чергою, специфічні принципи побудови і використання систем адміністрування в управлінні підприємствами включають: балансування інтересів системи адміністрування загалом та її елементів, врахування основних напрямків

управлінських процесів на підприємстві, орієнтацію на кінцевого користувача, процесно-орієнтовне адміністрування, інтегрованість з інформаційними технологіями, раціональне співвідношення економічних та соціальних інструментів управління у системах адміністрування.

Наведені й охарактеризовані принципи побудови і використання систем адміністрування в управлінні підприємствами є фундаментальними основами відповідних процесів. Їх дотримання дає змогу уникнути спонтанності під час впливу керівної підсистеми на керовану на засадах використання документації, інформації, діловодства та формалізування управлінських процедур. Врахування таких принципів не лише підвищує рівень ефективності адміністрування, а й забезпечує цілеспрямованість цих процесів.

Зважаючи на змістове та функціональне наповнення систем адміністрування в управлінні підприємствами, виокремлено їхні характерні особливості, а саме: перманентність функціонування незалежно від просторово-часових параметрів; залежність від функціональних напрямків діяльності управлінських процесів; орієнтація адміністративної діяльності на розв'язання конкретних управлінських проблем та ухвалення управлінських рішень; спрямованість на ухвалення ефективних управлінських рішень за різними напрямками діяльності підприємства як тактичного, так і стратегічного спрямування; відповідність за окремими параметрами визначеним стандартам; спрямованість систем адміністрування на процесний підхід у руслі сучасних тенденцій менеджменту; функціонування на різних рівнях організаційної структури управління; необхідність забезпечення не лише прямого, а й зворотного зв'язку для забезпечення ефективності функціонування.

Виокремлено ключові переваги побудови і використання систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів, а саме: ефективний обмін інформацією та документацією між усіма ланками організаційної структури управління; чіткий розподіл прав, обов'язків і відповідальності між працівниками керівної та керованої підсистеми підприємства; підвищення швидкості та обґрунтованості ухвалення управлінських рішень за усіма етапами технології управління; контроль і розуміння руху документації та інформації в межах підприємства; забезпечення оперативної взаємодії між суб'єктами як в межах керівної, так і керованої підсистем управління; забезпечення якості управлінської діяльності шляхом використання й аналізування ретроспективної інформації щодо управлінських процесів; зниження рівня адміністративних ризиків, у т.ч. пов'язаних із економічними параметрами функціонування організації.

У роботі розроблено концепцію побудови і використання систем адміністрування з урахуванням євроінтеграційних процесів у контексті конкретизації місця цих систем у діяльності суб'єкта господарювання і його технології менеджменту, що дає змогу розкрити їхню глибинну сутність та структуру в умовах інформатизації процесів управління, а також обґрунтувати зв'язок цих систем із іншими системами організації та із середовищем її функціонування (рис. 3).

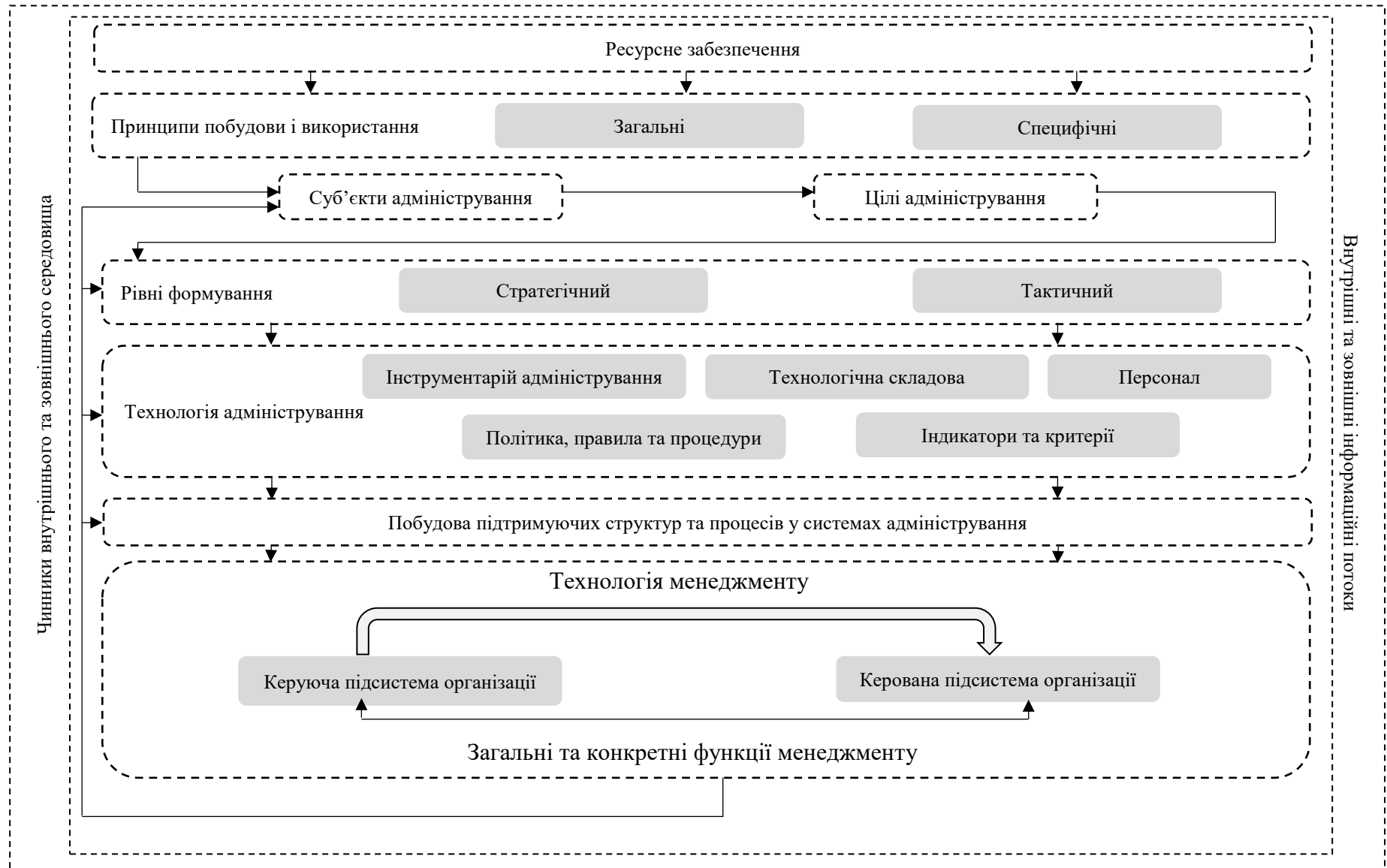

Рис. 3. Концептуальна модель побудови і використання систем адміністрування в управлінні підприємствами

Примітка: побудовано автором

Вивчення теорії і практики дало змогу зробити висновок про те, що зміст сучасної концепції адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів полягає в ефективнішій побудові відповідних систем з метою підвищення рівня їхньої функціональності. Важливим в цьому контексті є й вжиття заходів для гармонійного поєднання систем адміністрування із системою управління суб'єкта господарювання загалом.

У третьому розділі «Діагностування систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів» розроблено метод такого діагностування, розглянуто стан систем адміністрування в організаціях, а також охарактеризовано вітчизняний та світовий досвід їхньої побудови і використання.

Розроблення методу діагностування систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів здійснено з урахуванням кінцевого призначення таких систем – забезпечення ефективності цілеспрямованого впливу керівної підсистеми на керовану за усіма етапами технології управління з використанням документації, діловодства, інформаційного забезпечення та формалізування управлінських процедур. Іншими словами, системи адміністрування мають на меті допомагати керівникам і підлеглим ефективніше виконувати свою роботу і тим самим досягати встановлених цілей. Відтак, ця теза закладена в основі запропонованого методу.

Із урахуванням вищенаведеного у роботі розроблено метод діагностування систем адміністрування в управлінні підприємствами, що дає змогу ідентифікувати рівень їхньої сприятливості щодо досягнення цілей суб'єкта господарювання за різними ланками технології управління. Запропонований метод забезпечує можливість установа рівня невідповідності параметрів систем адміністрування встановленим цілям, а також дає змогу окреслити напрямки її мінімізування (рис. 4). У межах методу застосовано проекції відомої у теорії і практиці збалансованої системи показників, тобто: внутрішні процеси у системах адміністрування; навчання та розвитку персоналу у системах адміністрування; задоволення «клієнтів» системами адміністрування; фінансові аспекти функціонування систем адміністрування. Завдяки можливості розгортання чи згортання рівнів узагальненої ієрархічної моделі керівники та аналітики мають змогу деталізувати рівень дослідження систем адміністрування на предмет їхньої ефективності.

Прикладне застосування методу діагностування систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів виконано у діяльності низки вітчизняних суб'єктів господарювання. Зокрема, відповідні розрахунки здійснювались на прикладі ДП «Новатор» щодо його систем постачання та зовнішньоекономічної діяльності.

Результати попереднього обговорення проблеми засвідчили приблизно однаковий рівень компетентності експертів, за підсумками чого не вважалось за доцільне ранжування такого рівня і врахування його у подальших розрахунках. Робота експертів передбачала періодичні сесії, що здійснювались найчастіше у формі «мозкового» штурму з використанням експертного фокусування. Для узагальнення отриманих оцінок застосовувався метод середніх величин.

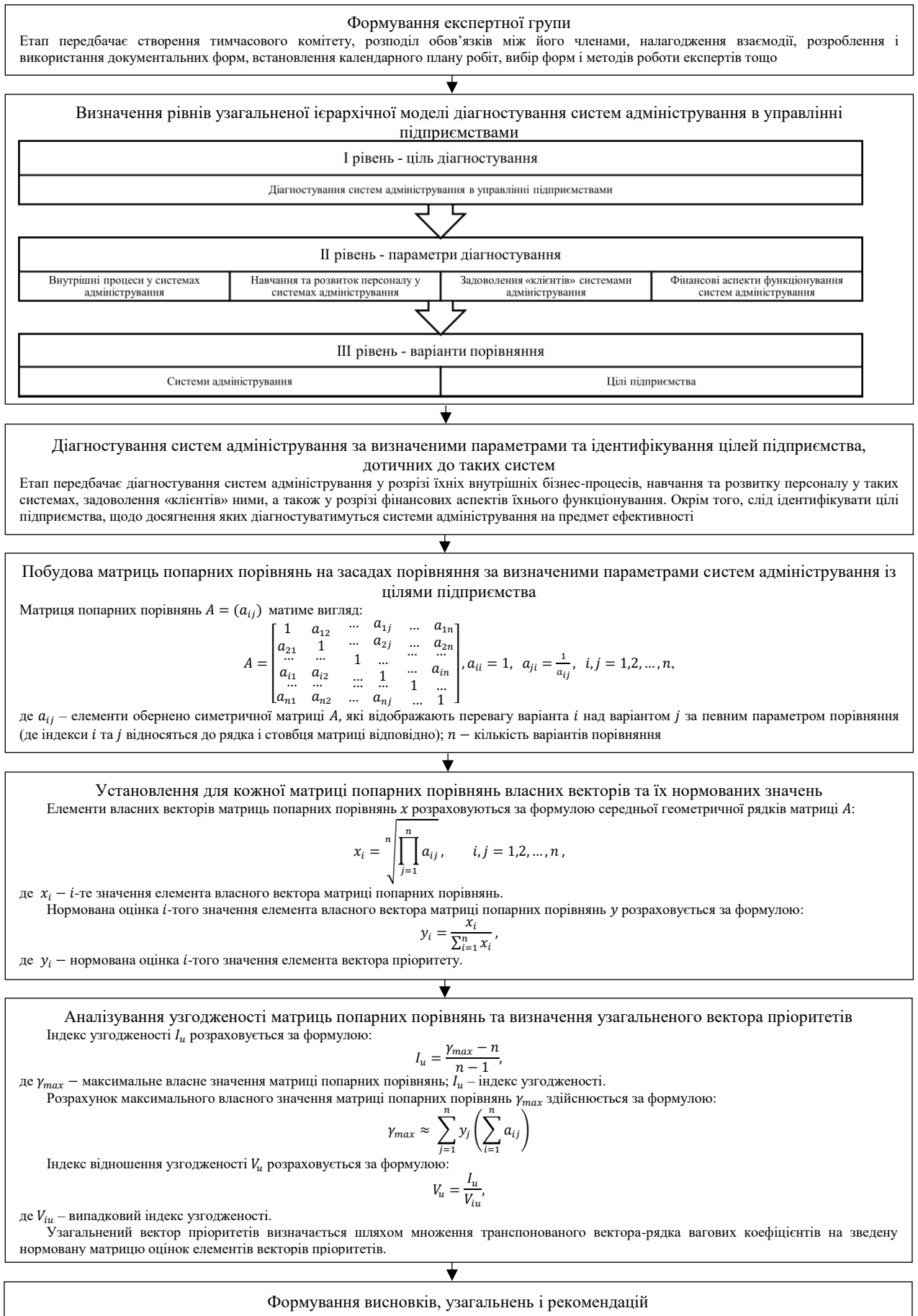

Рис. 4. Узагальнена послідовність діагностування систем адміністрування в управлінні підприємствами

Примітка: розроблено автором

Під час виконання дослідження брались до уваги наведені на рис. 4 три рівні узагальненої ієрархічної моделі діагностування систем адміністрування в управлінні підприємствами. Конкретизація цих рівнів на нижчих щаблях моделі не здійснювалась. Для забезпечення кількісно-якісного оцінювання використовувалась дев'ятибальна шкала Сааті. Таким чином, на першому етапі отримано чотири матриці попарних порівнянь за кожним із чотирьох параметрів діагностування. Своєю чергою, узагальнені результати за результатами розрахунків представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Узагальнені результати діагностування системи адміністрування
ДП «Новатор» в постачанні

Варіанти порівняння	Значення параметрів порівняння				Підсумкові оцінки
	Внутрішні процеси у системі адміністрування в постачанні	Навчання та розвиток персоналу у системі адміністрування в постачанні	Задоволення «клієнтів» системою адміністрування в постачанні	Фінансові аспекти функціонування системи адміністрування в постачанні	
	0,076	0,512	0,260	0,152	
Система адміністрування в постачанні	0,167	0,250	0,125	0,125	0,192
Цілі підприємства	0,833	0,750	0,875	0,875	0,808

Примітка: розраховано автором

Відтак, зроблено висновок про низький рівень сприятливості системи адміністрування в постачанні ДП «Новатор» щодо досягнення цілей цього суб'єкта господарювання. На думку експертів, ця система адміністрування узагальнено на 30,8% не сприяє досягненню встановлених цілей підприємства. Ідентифікування виявлених розривів за кожним з параметрів порівняння та їхнє дослідження забезпечує можливість генерування ідей, думок і пропозицій у напрямку мінімізування цих розривів та підвищення рівня якості систем адміністрування в управлінні підприємствами.

У різних літературних джерелах стан систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів охарактеризований доволі фрагментарно. Частко це пов'язано із різновекторністю трактування окремих понять. Інше пояснення цієї прогалини – низький рівень управлінського обліку у розрізі процесів адміністрування в організаціях, що зумовлює необхідність виконання додаткових досліджень, насамперед, первинного характеру. Як наслідок, проведено експертне опитування керівників різних рівнів управління низки вітчизняних компаній та їхніх підлеглих. Просторова ознака вибіркової сукупності охоплювала західні області України, включно із Хмельницькою областю. Обсяг вибірки під час опитування склав 30 підприємств із різних сфер економіки, що

відповідає критерію малої вибірки. Перелік таких суб'єктів господарювання відрізняється не лише сферами економіки, а й величиною, номенклатурою та асортиментом продукції, чисельністю персоналу, масштабами діяльності, приналежністю інвестованого капіталу, величиною активів тощо.

За результатами проведеного опитування з'ясовано, що з-поміж ключових перешкод щодо ухвалення рішень про вдосконалення систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів основною все ж є недостатній досвід у цьому напрямку. Про це, зокрема, зауважили у своїх відповідях 54,5% респондентів. Доволі істотною можна вважати і частку керівників та підлеглих, для яких є незрозумілими ключові переваги від вдосконалення систем адміністрування (23,2%).

Також цікавим є і те, що для чималої кількості компаній важливим є вартісний чинник побудови і використання систем адміністрування. Це притому, що працівники вітчизняних суб'єктів господарювання займають позицію невизначеності як щодо фактичних поточних витрат на підтримання належного стану цих систем, так і щодо витрат на їхнє вдосконалення. В аналізованому аспекті позитивним є те, що керівники і підлеглі, з одного боку, чітко усвідомлюють ключові перешкоди щодо ухвалення рішень про вдосконалення систем адміністрування в управлінні, а з іншого – мають можливість мінімізувати ризики у цій площині.

Результати виконаних досліджень свідчать про те, що під час формування і використання систем адміністрування на вітчизняних підприємствах ігноруються проблеми, що лежать в основі усіх цих процесів (тобто фундамент систем). Так, керівники та підлеглі акцентують увагу на необхідності ретельнішого підходу до ідентифікування й опису процесів в організації (26%), до документального забезпечення систем (22%), до залучення вищого керівництва до усіх цих процесів (13%) тощо. Очевидно, що помилки та недоліки на отаких перших етапах формування систем адміністрування призводять у перспективі до виникнення чималої кількості слабких боків цих систем та низького рівня їхньої ефективності в практичній діяльності.

Успішний іноземний досвід побудови і використання систем адміністрування в управлінні підприємствами свідчить про те, що вдосконалення цих систем повинно здійснюватися не епізодично, а безперервно та планово. Очевидно, з цією метою слід перш за все змінювати філософію менеджменту, яка, на жаль, ще й по-сьогодні на чималій кількості українських компаній залишилась такою, якою була десятки років тому. Зусилля керівників і власників повинні бути спрямованими на оперативне вирішення проблем у системах адміністрування, постійний моніторинг відповідних процесів, виявлення відхилень планових та фактичних показників, забезпечення командної роботи у цій сфері тощо. Проблема актуалізується в умовах євроінтеграції та істотного зростання масштабів інформаційних потоків в бізнесі.

У четвертому розділі «Інструментарій побудови та використання систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів» розглянуто інструментарій формування цих систем,

удосконалено метод оцінювання рівня їхньої сформованості, а також здійснено моделювання їхньої стійкості.

Незважаючи на чималий інтерес як вітчизняних, так й іноземних науковців до проблем установлення важливості систем адміністрування в управлінні підприємствами, науково обґрунтовані положення з формування таких систем розглянуті у літературі фрагментарно. Окрім того, слід враховувати і те, що відповідні проекти не завжди характеризуються отриманням очікуваних результатів у зв'язку із низкою причин, як-от суперечливими вимогами з боку замовників проектів, недотриманням термінів виконання окремих етапів робіт, наявністю проблем технічного характеру, істотними перевитратами коштів тощо. Відтак, у роботі удосконалено модель формування систем адміністрування в управлінні підприємствами, яка передбачає виокремлення підготовчої, основної та завершальної стадій і дає змогу впорядкувати комплекс необхідних робіт у контексті розвитку корпоративної архітектури суб'єкта господарювання (рис. 5).

Огляд й узагальнення літературних джерел дає змогу зробити висновок про те, що сьогодні у теорії та практиці сформувались дієві підходи як до ухвалення рішень в системах адміністрування, так і до виконання усіх видів робіт у них. Керівники компаній щораз більше усвідомлюють важливість та необхідність таких систем як важливого чинника посилення конкурентних переваг на внутрішньому і зовнішньому ринках. Водночас, масштабність та різноманітність напрямків управлінської діяльності в організаціях зумовлює складність полівекторного діагностування систем адміністрування, зокрема, з позиції їхньої сформованості.

Ідентифікування рівня сформованості систем адміністрування зумовлює необхідність розв'язання широкого спектру завдань практичного характеру, зокрема: діагностування усіх процесів в кожній системі адміністрування незалежно від її рівня; установлення порядку виконання робіт в системі адміністрування, а також вивчення ключових параметрів відповідних процесів; ретельний опис інформаційних та документальних потоків даних у системах адміністрування тощо.

Результати оцінювання рівня сформованості систем адміністрування в управлінні підприємствами сприятимуть й можливості удосконалення регламентування відповідних процесів у таких системах. Мова йде про те, що виокремлюватимуться функції в межах процесів адміністрування й закріплюватимуться за конкретними виконавцями. Методичним інструментарієм при цьому можуть, зокрема, бути відомі у теорії та практиці матриці відповідності «функції-ланки» (функції в системі адміністрування, закріплені за певною ланкою організаційної структури управління).

Завдяки оцінюванню рівня сформованості систем адміністрування в управлінні підприємствами забезпечується і можливість формування інформаційної бази для здійснення реінжинірингу таких систем, тобто їхньої часткової чи комплексної перебудови. Цей напрямок використання результатів оцінювання важливий з огляду на те, що сьогодні як системи управління загалом, так і системи адміністрування зокрема перебувають під впливом динамічних чинників внутрішнього та зовнішнього середовища.

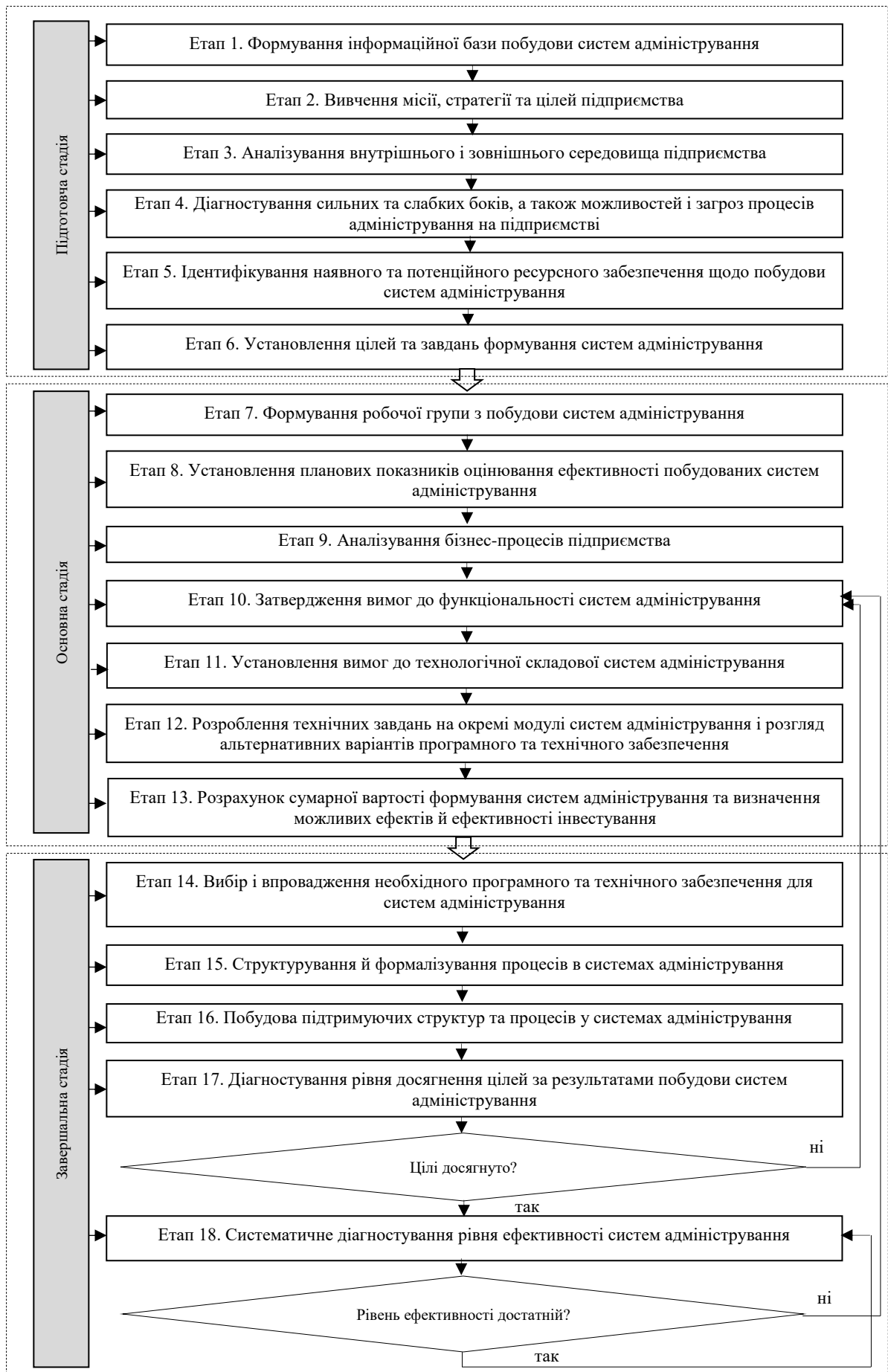

Рис. 5. Модель формування систем адміністрування на підприємстві

Примітка: удосконалено автором

У роботі доведено, що ключове завдання діагностування фактичного стану систем адміністрування в управлінні підприємствами як передумови оцінювання рівня їхньої сформованості – встановлення ситуації щодо кожної системи адміністрування за відомим принципом «як є». Як результат, у перспективі можна буде говорити про характеристику цих систем з позиції «як має бути». Цей підхід, як відомо, доволі часто розглядається в практиці інжинірингу та реінжинірингу бізнес-процесів, коли за результатами аналізування ситуації за принципом «як є» формується відповідний опис «як є» та будується модель «як є». Надалі здійснюється опис ситуації за принципом «як потрібно» і формується однойменна модель. У результаті, розробляється й реалізується програма дій, а також здійснюється управління змінами, поки не буде досягнуто стану ситуації «як потрібно».

Із урахуванням вищенаведеного, у роботі удосконалено метод оцінювання рівня сформованості систем адміністрування в управлінні підприємствами, який ґрунтується на багатокритеріальному підході й використанні трапецієподібних функцій належності параметрів конфіденційності, доступності та цілісності цих систем до певних нечітких терм-множин, що створює передумови для ухвалення управлінських рішень з метою забезпечення вищого рівня відповідності систем адміністрування за параметрами «як є» і «як має бути». При цьому, трапецієподібні терм-множини для параметрів оцінювання рівня сформованості систем адміністрування в управлінні підприємствами (конфіденційність систем адміністрування, їхня цілісність та доступність) матимуть таке лінгвістичне трактування:

- u_1 – негативна оцінка;
- u_2, u_3 – найбільш реальна оцінка;
- u_4 – позитивна оцінка.

Надалі під час оцінювання рівня сформованості систем адміністрування в управлінні підприємствами слід здійснити процес фазифікації, тобто визначити нечіткі трапецієподібні значення параметрів оцінювання у формі відповідних лінгвістичних змінних:

$$K_{sa} = (u_1, u_2, u_3, u_4); \quad (1)$$

$$C_{sa} = (u_1, u_2, u_3, u_4); \quad (2)$$

$$D_{sa} = (u_1, u_2, u_3, u_4), \quad (3)$$

де K_{sa} , C_{sa} , D_{sa} – відповідно конфіденційність, цілісність та доступність систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням параметрів «як є» і «як має бути».

Важливо наголосити і на тому, що зміст та характер пропонованих параметрів оцінювання рівня сформованості систем адміністрування в управлінні підприємствами є подібними, з огляду на що трапецієподібна шкала для таких параметрів буде спільною.

Змістове наповнення параметрів конфіденційності, цілісності та доступності систем адміністрування в управлінні підприємствами дає змогу зробити висновок і про те, що вони не передбачатимуть нормування нечітких трапецієподібних чисел. Водночас, наявність трьох параметрів оцінювання зумовлює необхідність їхнього

агрегування з урахуванням коефіцієнтів вагомості для отримання остаточного трапецієподібного числа. Для цього слід використовувати формулу:

$$X = \left(\sum_{i=1}^n x_{i1} u_i; \sum_{i=1}^n x_{i2} u_i; \sum_{i=1}^n x_{i3} u_i; \sum_{i=1}^n x_{i4} u_i \right) = (u_1; u_2; u_3; u_4), \quad (4)$$

де x_i – коефіцієнти вагомості параметрів оцінювання рівня сформованості систем адміністрування в управлінні підприємствами.

Практичне застосування методу оцінювання рівня сформованості систем адміністрування в управлінні підприємствами виконано у діяльності низки вітчизняних суб'єктів господарювання. Так, ухвалено рішення оцінювати на предмет сформованості системи адміністрування ПАТ «Укрелектроапарат» у розрізі процесів постачання, виробництва і збуту, кожен з яких займає вагоме місце у виробничо-господарській діяльності товариства. Отримані підсумкові нечіткі трапецієподібні числа для зазначених параметрів є такими:

а) для системи адміністрування в постачанні:

$$X = (0,25; 0,45; 0,45; 0,65);$$

б) для системи адміністрування у виробництві:

$$X = (0,38; 0,58; 0,58; 0,78);$$

в) для системи адміністрування у збуті:

$$X = (0,18; 0,38; 0,38; 0,58).$$

Результати виконаних розрахунків дають змогу зробити висновок про те, що рівень сформованості систем адміністрування ПАТ «Укрелектроапарат» в постачанні, виробництві та збуті з урахуванням параметрів «як є» і «як має бути» становить відповідно 45%, 58% та 38%. Найбільш проблемною для аналізованого підприємства була сфера адміністрування саме в сфері збуту, що і позначалось багато в чому на погіршенні фінансових результатів його діяльності за останні роки.

Встановлено, що у літературі доволі фрагментарно розглянуто проблему моделювання стійкості систем адміністрування в управлінні підприємствами. Як відомо з теорії і практики, стійкість будь-якої економічної системи безпосередньо впливає на її економічну безпеку, а також на конкурентоспроможність такої системи в мінливому середовищі функціонування. Зроблено висновок про відсутність універсального підходу до трактування поняття стійкості, яке може бути застосоване до систем адміністрування в управлінні підприємствами. Водночас, доцільно погодитись з думкою більшості науковців про те, що така стійкість передбачає здатність системи протидіяти негативному впливу внутрішніх чи зовнішніх чинників, зберігаючи при цьому визначену траєкторію розвитку.

В аналізованому контексті доцільно звернути увагу на те, що ускладнення середовища функціонування організації на сучасному етапі прямим чином впливає на вимоги до моделювання стійкості систем адміністрування в управлінні. Цей аспект зумовлює необхідність розширення переліку кількісних індикаторів такого моделювання та вимірів стійкості означених систем. Загалом, варто вказати, що

завдяки розробленій моделі діагностування стійкості систем адміністрування підприємства матимуть змогу зрозуміти профілі стійкості своїх систем, а також визначити пріоритети відповідної політики як з позиції системи загалом, так і з позиції окремих її елементів чи зв'язків між ними.

Із урахуванням вищенаведеного, у роботі розроблено модель діагностування стійкості систем адміністрування в управлінні підприємствами, що ґрунтується на врахуванні зовнішніх та внутрішніх чинників і відповідних їм індикаторів з позиції ризику та стабільності. Ця модель аналізує виміри такої стійкості за допомогою низки індикаторів, кожен з яких відноситься щонайменше до одного з чотирьох цих вимірів (ризик, стабільність, зовнішні чи внутрішні чинники) (табл. 2).

Таблиця 2

Індикатори оцінювання стійкості систем адміністрування в управлінні підприємствами

Виміри	Ризик	Стабільність
Зовнішні чинники	Зовнішні ризики: - рівень інформаційної незалежності системи адміністрування R_{iz} , частк. од.	Зовнішня стабільність: - рівень диверсифікованості джерел інформаційно-документального забезпечення системи адміністрування R_d , частк. од.; - рівень точності інформаційно-документального забезпечення системи адміністрування R_t , частк. од.
Внутрішні чинники	Внутрішні ризики: - рівень ефективності управлінського інструментарію в системі адміністрування R_{ui} , частк. од.; - рівень формалізування управлінських процесів в системі адміністрування R_{fup} , частк. од.	Внутрішня стабільність: - середній час усунення проблем в системі адміністрування T_{ser} , хв.

Примітка: виокремлено автором

Виокремлення дуже низького, низького, середнього, високого та дуже високого рівнів індикаторів оцінювання стійкості систем адміністрування в управлінні підприємствами надалі дає змогу інтегрувати їх в єдине ціле. Для цього пропонується використовувати інструментарій логіко-лінгвістичних зв'язків, що здебільшого застосовується в теорії нечітких множин. При цьому, для отримання більш обґрунтованих висновків діагностування необхідно здійснювати окремо у розрізі зовнішнього і внутрішнього ризику, а також зовнішньої та внутрішньої стабільності. З урахуванням цього множина вихідних параметрів оцінювання стійкості систем адміністрування набуватиме таких значень:

- Н – низький рівень стійкості;
- С – середній рівень стійкості;
- В – високий рівень стійкості;
- D – дуже високий рівень стійкості.

Таким чином, інтегрована модель оцінювання стійкості систем адміністрування в управлінні підприємствами для виміру внутрішнього та зовнішнього ризику матиме вигляд:

$$P_r = \langle P_r, \{R_{iz}, R_{ui}, R_{fup}\}, \left\{ \left\{ M_{VL}^{iz}, M_{LW}^{iz}, M_{AR}^{iz}, M_{HG}^{iz}, M_{VH}^{iz} \right\}, \left\{ M_{VL}^{ui}, M_{LW}^{ui}, M_{AR}^{ui}, M_{HG}^{ui}, M_{VH}^{ui} \right\}, \right. \\ \left. \left\{ M_{VL}^{fup}, M_{LW}^{fup}, M_{AR}^{fup}, M_{HG}^{fup}, M_{VH}^{fup} \right\} \right\}, \left\{ N_{R_{iz}}, N_{R_{ui}}, N_{R_{fup}} \right\}, \{Z_1, Z_2, Z_3, \dots, Z_{125}\} \rangle, \quad (5)$$

де P_r – рівень стійкості систем адміністрування в управлінні підприємствами для виміру внутрішнього та зовнішнього ризику;

R_{iz} – рівень інформаційної незалежності системи адміністрування, частк. од.;

R_{ui} – рівень ефективності управлінського інструментарію в системі адміністрування, частк. од.;

R_{fup} – рівень формалізування управлінських процесів в системі адміністрування, частк. од.;

$M_{VL}^{iz}, M_{LW}^{iz}, M_{AR}^{iz}, M_{HG}^{iz}, M_{VH}^{iz}$ – підмножина потенційних лінгвістичних (нечітких) значень рівня інформаційної незалежності системи адміністрування (відповідно, дуже низький, низький, середній, високий та дуже високий рівень);

$M_{VL}^{ui}, M_{LW}^{ui}, M_{AR}^{ui}, M_{HG}^{ui}, M_{VH}^{ui}$ – підмножина потенційних лінгвістичних (нечітких) значень рівня ефективності управлінського інструментарію в системі адміністрування (відповідно, дуже низький, низький, середній, високий та дуже високий рівень);

$M_{VL}^{fup}, M_{LW}^{fup}, M_{AR}^{fup}, M_{HG}^{fup}, M_{VH}^{fup}$ – підмножина потенційних лінгвістичних (нечітких) значень рівня формалізування управлінських процесів в системі адміністрування (відповідно, дуже низький, низький, середній, високий та дуже високий рівень);

$N_{R_{iz}}, N_{R_{ui}}, N_{R_{fup}}$ – підмножина фактичних значень відповідно рівня інформаційної незалежності системи адміністрування, рівня ефективності управлінського інструментарію в системі адміністрування та рівня формалізування управлінських процесів в системі адміністрування;

$Z_1, Z_2, Z_3, \dots, Z_{125}$ – множина евристичних правил для оцінювання стійкості систем адміністрування в управлінні підприємствами для виміру внутрішнього та зовнішнього ризику.

Інтегрована модель оцінювання стійкості систем адміністрування в управлінні підприємствами для виміру внутрішньої та зовнішньої стабільності матиме вигляд:

$$P_s = \langle P_s, \{R_d, R_t, T_{ser}\}, \left\{ \left\{ M_{VL}^d, M_{LW}^d, M_{AR}^d, M_{HG}^d, M_{VH}^d \right\}, \left\{ M_{VL}^t, M_{LW}^t, M_{AR}^t, M_{HG}^t, M_{VH}^t \right\}, \right. \\ \left. \left\{ M_{VL}^{ser}, M_{LW}^{ser}, M_{AR}^{ser}, M_{HG}^{ser}, M_{VH}^{ser} \right\} \right\}, \left\{ N_{R_d}, N_{R_t}, N_{T_{ser}} \right\}, \{Z_1, Z_2, Z_3, \dots, Z_{125}\} \rangle, \quad (6)$$

де P_s – рівень стійкості систем адміністрування в управлінні підприємствами для виміру внутрішньої та зовнішньої стабільності;

R_d – рівень диверсифікованості джерел інформаційно-документального забезпечення системи адміністрування, частк. од.;

R_t – рівень точності інформаційно-документального забезпечення системи адміністрування, частк. од.;

T_{ser} – середній час усунення проблем в системі адміністрування T_{ser} , хв.;

$M_{VL}^d, M_{LW}^d, M_{AR}^d, M_{HG}^d, M_{VH}^d$ – підмножина потенційних лінгвістичних (нечітких) значень рівня диверсифікованості джерел інформаційно-документального забезпечення системи адміністрування (відповідно, дуже низький, низький, середній, високий та дуже високий рівень);

$M_{VL}^t, M_{LW}^t, M_{AR}^t, M_{HG}^t, M_{VH}^t$ – підмножина потенційних лінгвістичних (нечітких) значень рівня точності інформаційно-документального забезпечення системи адміністрування (відповідно, дуже низький, низький, середній, високий та дуже високий рівень);

$M_{VL}^{ser}, M_{LW}^{ser}, M_{AR}^{ser}, M_{HG}^{ser}, M_{VH}^{ser}$ – підмножина потенційних лінгвістичних (нечітких) значень середнього часу усунення проблем в системі адміністрування (відповідно, дуже низький, низький, середній, високий та дуже високий рівень);

$N_{R_d}, N_{R_t}, N_{T_{ser}}$ – підмножина фактичних значень відповідно рівня диверсифікованості джерел інформаційно-документального забезпечення системи адміністрування, рівня точності інформаційно-документального забезпечення системи адміністрування та середнього часу усунення проблем в системі адміністрування;

$Z_1, Z_2, Z_3, \dots, Z_{125}$ – множина евристичних правил для оцінювання стійкості систем адміністрування в управлінні підприємствами для виміру внутрішньої та зовнішньої стабільності.

Запропонована модель діагностування стійкості систем адміністрування в управлінні підприємствами є можливою для практичного використання, що підтверджено, зокрема, на прикладі низки вітчизняних суб'єктів господарювання. Ця модель забезпечує можливість формування площини стійкості систем адміністрування у короткостроковому періоді та ідентифікування ключових зон вразливості зазначених систем з позиції стійкості.

У п'ятому розділі «Економічне оцінювання систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів» розглянуто методичні підходи з такого економічного оцінювання, сформовано комплекс індикаторів з цією метою, а також удосконалено науково-методичні положення з формування вартості проекту побудови систем адміністрування на підприємстві.

Вивчення теорії та практики, а також результати виконаних досліджень дають змогу зробити висновок про те, що у реаліях вітчизняного бізнесу формування і використання повноцінних систем адміністрування за своїм змістом більшою мірою належить до категорії інвестиційних проектів, що, відповідно, пов'язані з інвестиційними витратами. Відтак, це зумовлює необхідність застосування поширених в інвестиційному менеджменті методичних підходів з економічного оцінювання ефективності інвестиційних вкладень у системи адміністрування в управлінні підприємствами. Основною цих підходів, як відомо, є співвідношення інвестиційних витрат та одержаних результатів. Позитивним є і те, що широкий спектр методів оцінювання в інвестиційному менеджменті забезпечує можливість порівняння альтернативних варіантів інвестиційних рішень, у т.ч. й щодо побудови, розвитку чи вдосконалення систем адміністрування.

Попри важливість і необхідність систем адміністрування для вітчизняного бізнесу в умовах сьогодення, все ж слід вказати про чималу вартість реалізації більшості проектів їхнього формування чи удосконалення, особливо, коли йде мова про застосування у таких системах сучасних інформаційних технологій. З цією метою суб'єкти господарювання вимушені акумулювати фінансові, матеріальні,

кадрові та інші види ресурсів, враховуючи при цьому множину можливих ризиків. Очевидно, що за цих умов слід здійснювати ретельне економічне оцінювання ефективності проектних рішень. Це може стати передумовою не лише мінімізування ризиків невдалого результату, а й здійснення економічно обґрунтованих поточних чи капітальних витрат. Проблема посилюється в умовах реалізації значних за обсягами корпоративних інформаційних систем із складною архітектурою.

Специфіка економічного оцінювання систем адміністрування в управлінні підприємствами полягає в тому, що такі системи мають на меті перш за все підвищення рівня ефективності впливу керівної підсистеми на керовану за усіма етапами технології управління на засадах інформації, документації, діловодства та формалізування управлінських процедур. Відтак, з цією метою системи адміністрування повинні забезпечувати можливість генерування достовірної й оперативної інформації, яка використовуватиметься на різних щаблях організаційної структури управління (оскільки саме тут ухвалюються управлінські рішення, а не лише на інституційному рівні). Таким чином, витрати і вигоди економічного характеру, пов'язані з побудовою, використанням чи вдосконаленням зазначених систем, прямо чи опосередковано пронизують усі рівні організаційної структури управління. Загалом слід вказати на те, що класичні підходи до економічного оцінювання систем адміністрування передбачають визначення дохідної та витратної частин відповідних проектів з наступним їхнім порівнянням у формі абсолютних чи відносних значень.

Оцінювання систем адміністрування з використанням різних індикаторів, що дасть змогу одержати повну й достовірну інформацію про стан таких систем та їхні результати, може виконувати роль інформаційної бази для реалізації комплексних складних завдань, зокрема, управління ефективністю виробничо-господарської діяльності, пошуку невикористаних резервів, оптимізування інвестицій, виявлення потенціалу процесів адміністрування тощо.

Із цією метою удосконалено комплекс індикаторів оцінювання систем адміністрування в управлінні підприємствами, які вирізняються серед наявних їхнім групуванням на основі концепції процесно-орієнтованого менеджменту, що дало змогу виокремити індикатори з позиції замовників, інвесторів та розробників проектів формування чи вдосконалення систем адміністрування (табл. 3).

Таблиця 3

Комплекс індикаторів оцінювання систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів

Назви показників	Розрахунок показників
1	2
Індикатори з позиції замовників	
Рівень економії часу внаслідок впровадження чи вдосконалення системи адміністрування (R_e), год.	$R_e = T_1 - T_0$, де T_1 та T_0 – відповідно період часу, який витрачався на конкретну інформаційно-документальну дію (наприклад, формування звітної документації, пошук архівної документації тощо) після і до впровадження (вдосконалення) системи адміністрування.
Рівень недоступності інформаційних сервісів (R_n), год.	Індикатор обчислюється середньою тривалістю часу в годинах за визначений період, протягом якого інформаційні сервіси в межах систем адміністрування були недоступними з технічних причин.

1	2
Рівень задоволеності персоналу системою адміністрування (R_{zad}), частк. од.	$R_{zad} = \frac{P_{zad}}{P_{zag}},$ де P_{zad} – кількість працівників підприємства, які під час опитування вказали на свою задоволеність системою адміністрування, ос.; P_{zag} – загальна кількість працівників, що опитувались на предмет задоволення системою адміністрування, ос.
Рівень реагування на запити щодо проблем в системах адміністрування (R_{rz}), хв.	Індикатор обчислюється середньою тривалістю часу в хвиликах, протягом якого посадовими особами підприємства усунуто проблеми в системах адміністрування після відповідного запиту (показник спрямований на зменшення часу реагування).
Рівень невиконання завдань у зв'язку з проблемами у системі адміністрування (R_{nz}), частк. од.	$R_{nz} = \frac{Z_{nz}}{Z_{zag}},$ де Z_{nz} – кількість завдань за визначений період, що не були виконані вчасно у зв'язку з проблемами в системі адміністрування, од.; Z_{zag} – загальна кількість завдань, що реалізовані на підприємстві за визначений період.
Рівень якості комунікацій у системах адміністрування (R_q), частк. од.	$R_q = \frac{P_q}{P_{qzag}},$ де P_q – кількість працівників підприємства, які під час опитування комунікації в системах адміністрування оцінили як якісні, ос.; P_{qzag} – загальна кількість працівників, що опитувались на предмет якості комунікацій у системах адміністрування, ос.
Рівень ефективності управлінського інструментарію в системі адміністрування (R_{ui}), частк. од.	$R_{ui} = \frac{I_e}{I_z},$ де I_e – кількість управлінських інструментів в системі адміністрування, які експерти вважають ефективними, од.; I_z – загальна кількість управлінських інструментів в системі адміністрування, що використовуються на підприємстві, од.
Рівень формалізування управлінських процесів в системі адміністрування (R_{fup}), частк. од.	$R_{fup} = \frac{U_f}{U_z},$ де U_f – кількість управлінських процесів в системі адміністрування, які можна вважати формалізованими на високому рівні, од.; U_z – загальна кількість управлінських процесів в системі адміністрування, од.
Рівень диверсифікованості джерел інформаційно-документального забезпечення системи адміністрування (R_d), частк. од.	$R_d = \sum_{i=1}^n d_i^2,$ де d_i – частка джерела інформаційно-документального забезпечення системи адміністрування у структурі усіх джерел, частк. од.; n – загальна кількість джерел інформаційно-документального забезпечення системи адміністрування, од.
Рівень точності інформаційно-документального забезпечення системи адміністрування (R_t), частк. од.	$R_t = \frac{P_t}{P_z},$ де P_t – кількість працівників, котрі під час опитування вказали на точність інформаційно-документального забезпечення системи адміністрування, ос.; P_z – загальна кількість працівників, що опитувались, ос.
Рівень сформованості системи адміністрування (R_{sf}), частк. од.	$R_{sf} = \frac{F_o}{F_z},$ де F_o – кількість завдань в системі адміністрування, які розв'язувалися за усталеними алгоритмами, підходами, процедурами тощо, од.; F_z – загальна кількість завдань в системі адміністрування, які розв'язувалися за визначений період, од.
Індикатори з позиції інвесторів	
Рівень відповідності фактичного бюджету впровадження чи вдосконалення системи адміністрування запланованому (R_v), частк. од.	$R_v = \frac{B_f}{B_z},$ де B_f та B_z – відповідно фактичний та запланований бюджет на впровадження чи вдосконалення системи адміністрування, тис. грн.

1	2
Період окупності інвестиційного проекту формування чи вдосконалення системи адміністрування (P_p), років	$P_p = \frac{I_z}{N_s},$ де I_z – загальна вартість інвестицій в реалізацію проекту формування чи вдосконалення системи адміністрування, тис. грн.; N_s – середньорічні грошові надходження за результатами формування чи вдосконалення системи адміністрування, тис. грн.
Величина чистої приведеної вартості інвестиційного проекту формування чи вдосконалення системи адміністрування (NPV), тис. грн.	$NPV = PV - I_0,$ де I_0 – загальна вартість інвестицій в реалізацію проекту формування чи вдосконалення системи адміністрування в нульовий період, тис. грн.; PV – величина поточної вартості доходів від інвестиційного проекту формування чи вдосконалення системи адміністрування, тис. грн.
Індикатори з позиції розробників	
Рівень відповідності фактичної тривалості реалізації проекту впровадження чи вдосконалення системи адміністрування запланованій (чи окремих робіт в межах проекту) (R_{vidp}), частк. од.	$R_{vidp} = \frac{T_f}{T_z},$ де T_f та T_z – відповідно фактична та запланована тривалість реалізації проекту впровадження чи вдосконалення системи адміністрування (чи окремих робіт в межах проекту), год.
Кількість виявлених під час тестування помилок за результатами реалізації проекту впровадження чи вдосконалення системи адміністрування (чи реалізації окремих робіт в межах проекту) (K_{pom}), од.	Індикатор обчислюється загальною кількістю помилок, що виявлені під час тестування за результатами реалізації проекту впровадження чи вдосконалення системи адміністрування (чи реалізації окремих робіт в межах проекту).
Рівень відповідності фактичного бюджету впровадження чи вдосконалення системи адміністрування запланованому (R_v), частк. од.	$R_v = \frac{B_f}{B_z},$ де B_f та B_z – відповідно фактичний та запланований бюджет на впровадження чи вдосконалення системи адміністрування, тис. грн.
Рівень якості комунікацій із замовниками проекту впровадження чи вдосконалення системи адміністрування (чи реалізації окремих робіт) (R_{ya}), частк. од.	$R_{ya} = \frac{D_{zad}}{D_{zag}},$ де D_{zad} – кількість працівників розробника, які під час опитування вказали на свою задоволеність якістю комунікацій із замовниками в межах проекту впровадження чи вдосконалення системи адміністрування (чи реалізації окремих робіт), ос.; D_{zag} – загальна кількість працівників, що опитувались на предмет задоволення якістю комунікацій із замовниками в межах проекту впровадження чи вдосконалення системи адміністрування (чи реалізації окремих робіт), ос.

Примітка: удосконалено автором

Як свідчить практичний досвід, доволі часто системи адміністрування впроваджуються, розвиваються та вдосконалюються саме з економічних міркувань – для сприяння зростанню величини доходу і прибутку, оптимізування витрат, мобілізації внутрішніх резервів тощо. В аналізованому контексті було висунуто гіпотезу про вплив таких систем на результуючі показники діяльності суб'єкта господарювання. Зазначене завдання розв'язано з використанням кореляційно-регресійного аналізу. За результуючу (залежну) змінну було обрано чистий дохід від реалізації продукції, який, як відомо, є одним з найрепрезентативніших абсолютних індикаторів економічної ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства. Окрім того, цей показник найбільш повно ілюструє ефективність ухвалених суб'єктом господарювання управлінських рішень.

Серед незалежних змінних (факторних ознак) для розв'язання окресленого завдання обрано індикатори рівня сформованості систем адміністрування (R_{sfr}) та рівня їхньої стійкості (R_{stk}). Відповідні розрахунки для перевірки сформованої гіпотези виконано у діяльності низки вітчизняних суб'єктів господарювання, зокрема, у ПрАТ «Хмельниччина-Авто» та ДП «Новатор». При цьому, значимість моделей оцінено з надійністю 95% за критерієм Фішера. За результатами розрахунків отримано відповідні регресійні моделі (умовні позначення: y – залежна змінна (обсяг чистого доходу від реалізації продукції); x_1, x_2 – відповідно рівень сформованості та стійкості системи адміністрування):

– для ПрАТ «Хмельниччина-Авто»: $y = 12,4 + 5,24x_1 + 6,68x_2$ ($R^2=0,86$, розрахункове значення F-критерію Фішера – 43,41 при табличному – 3,81);

– для ДП «Новатор»: $y = 2,29 + 2,5x_1 + 4,16x_2$ ($R^2=0,87$, розрахункове значення F-критерію Фішера – 46,25 при табличному – 3,81).

Наведені регресійні залежності чистого доходу від реалізації продукції від параметрів систем адміністрування вітчизняних підприємств свідчать про підтвердження гіпотези щодо впливу таких систем на результуючі показники діяльності суб'єкта господарювання. Кожна з побудованих моделей є адекватною і придатною для практичного використання, що підтверджено розрахунками коефіцієнта R^2 , розрахунковими значеннями F-критерію Фішера та їхнім порівнянням із табличними значеннями.

Системи адміністрування в управлінні підприємствами повинні забезпечувати належний рівень керованості й прозорості ведення бізнесу, а також підвищувати рівень його ефективності. Водночас, у контексті побудови, розвитку чи вдосконалення таких систем перш за все важливо чітко ідентифікувати відповідні витрати, що мають бути понесеними суб'єктами господарювання з цією метою. Відтак, удосконалено науково-методичні положення з формування вартості проекту побудови системи адміністрування, які вирізняються з-поміж існуючих врахуванням основних та допоміжних процесів у таких системах, а також процесів управління, що дає змогу планувати необхідні фінансові ресурси і формувати бюджети.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі обґрунтовано нове вирішення науково-прикладної проблеми розроблення концептуальної, теоретико-методологічної та методико-прикладної бази побудови і використання систем адміністрування на підприємствах з урахуванням євроінтеграційних процесів. Результати дослідження дають можливість зробити такі висновки:

1. Розвинуто сутність поняття адміністрування, що розглядається як вид управлінської діяльності, який на засадах документації, діловодства, інформаційного забезпечення та формалізування управлінських процедур забезпечує цілеспрямований вплив керівної підсистеми на керовану за усіма етапами технології управління. Отримані результати дають змогу розв'язати низку термінологічних проблем у сфері управління, а також забезпечують можливість для керівників різних рівнів ідентифікувати межі цього поняття, зокрема, і під час побудови та використання систем адміністрування.

2. Розвинуто типологію видів документації у системах адміністрування за низкою істотних і незалежних ознак, у якій існуючі класифікаційні ознаки (форма, рівень захисту, порядок і джерела формування, форма надання, тиражованість, зміст, місце у менеджменті, призначення, складність, спрямування, стадії формування, відповідність нормам права) доповнені новими (часовий інтервал змістового наповнення, а також рівень, спосіб та обов'язковість формування). Це дає змогу працівникам систем адміністрування вдосконалити процеси створення документації, її передавання, оцінювання, архівування тощо, а також підвищувати рівень ефективності функціонування інформаційної системи загалом.

3. Розвинуто класифікацію чинників побудови і використання систем адміністрування на підприємствах, яка передбачає їхнє групування на чинники прямого та опосередкованого впливу. До перших, зокрема, віднесено компетентність персоналу, розвиток системи менеджменту, цілі та завдання адміністрування, технологічне забезпечення, особливості організації й обсяги документально-інформаційного забезпечення управління. До чинників опосередкованого впливу запропоновано включати ресурсне забезпечення виробничо-господарської діяльності, корпоративне управління, стабільність середовища функціонування, розвиток інформаційної інфраструктури, централізованість управління, євроінтеграційні процеси та електронність документів і документообігу. Це дає змогу працівникам як керованої, так і керівної підсистеми суб'єкта господарювання діагностувати вплив зазначених чинників на забезпечення ефективності систем адміністрування, а також будувати відповідні моделі впливу.

4. Розвинуто типологію систем адміністрування в управлінні підприємствами на засадах виокремлення їхніх різновидів за характером цілей, рівнем індивідуалізації, джерелом походження, рівнем формалізування, джерелом виникнення необхідності у побудові та застосуванні, змістом, просторово-часовою ознакою, особливостями формування, рівнем цілісності, централізованістю, рівнем складності, типом зв'язків, характером розвитку. Завдяки цьому створюються передумови для власників і керівників обґрунтовано обирати види таких систем залежно від встановлених цілей організації та наявного ресурсного забезпечення.

5. Систематизовано принципи побудови і використання систем адміністрування в управлінні організаціями, серед яких розвинуто такі специфічні принципи: балансування інтересів системи адміністрування загалом та її елементів, врахування основних напрямків управлінських процесів на підприємстві, орієнтація на кінцевого користувача, процесно-орієнтовне адміністрування, інтегрованість з інформаційними технологіями, раціональне співвідношення економічних та соціальних інструментів управління у системах адміністрування. Єдність загальних і специфічних таких базових засад та ідей дає можливість замовникам відповідних проектів забезпечити цілісність впливу керівної підсистеми на керовану та є важливою передумовою ефективності цих процесів.

6. Розроблено концепцію побудови і використання систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів у контексті конкретизації місця цих систем у діяльності суб'єкта господарювання і його технології менеджменту. Концепція дає змогу керівникам і власникам

ідентифікувати необхідне ресурсне забезпечення, інструментарій адміністрування, технологічну складову, політику, правила, процедури, чинники, індикатори, критерії, інформаційні потоки, підтримуючі структури та процеси тощо для ефективнішого впливу керівної підсистеми на керовану.

7. Розроблено метод діагностування систем адміністрування в управлінні підприємствами, що дає змогу аналітикам ідентифікувати рівень сприятливості цих систем щодо досягнення цілей суб'єкта господарювання за різними ланками технології управління. Запропонований метод забезпечує можливість ідентифікування розривів за кожним з параметрів порівняння для генерування ідей, думок і пропозицій у напрямку підвищення рівня якості адміністративної діяльності.

8. Удосконалено модель формування систем адміністрування в управлінні підприємствами, що дає можливість експертам впорядкувати комплекс необхідних робіт у цьому напрямку в межах підготовчої, основної та завершальної стадій, а також виявити найбільш критичні загрози у внутрішньому і зовнішньому середовищі компанії з позиції систем адміністрування.

9. Удосконалено метод оцінювання рівня сформованості систем адміністрування в управлінні підприємствами, який ґрунтується на багатокритеріальному підході й використанні трапецієподібних функцій належності параметрів конфіденційності, доступності та цілісності цих систем до певних нечітких терм-множин. Метод дає змогу аналітикам та експертам отримати результуючий розподіл комбінації нечітких множин щодо систем адміністрування для подальшого їхнього діагностування, інтегрування, порівняння тощо з метою ухвалення відповідних управлінських рішень для забезпечення вищого рівня їхньої відповідності за параметрами «як є» і «як має бути».

10. Розроблено модель діагностування стійкості систем адміністрування в управлінні підприємствами, що ґрунтується на врахуванні зовнішніх та внутрішніх чинників і відповідних їм індикаторів з позиції ризику та стабільності. Модель забезпечує можливість керівникам, власникам та аналітикам визначити ефект розвитку адміністративної безпеки, а також виявити пріоритети адміністративної політики. Отримані висновки сприятимуть й ідентифікуванню спільних проблем різних систем адміністрування з позиції їхньої стійкості, а також установленню ключових зон вразливості.

11. Удосконалено комплекс індикаторів оцінювання систем адміністрування в управлінні підприємствами, що передбачає виокремлення таких індикаторів з позиції замовників, інвесторів та розробників проектів формування чи вдосконалення цих систем. Запропоновані показники забезпечують можливість керівникам й експертам підвищити рівень ефективності діагностики процесів у цьому напрямку, а також отримати об'єктивну основу для розроблення заходів з подальшого розвитку систем адміністрування.

12. Удосконалено науково-методичні положення з формування вартості проекту побудови системи адміністрування в управлінні підприємствами, що дає змогу фінансистам та економістам планувати необхідні фінансові ресурси у цьому напрямку і формувати бюджети, враховуючи основні та допоміжні процеси у системах адміністрування, а також процеси управління ними.

ПЕРЕЛІК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дисертації

1.1. Монографії

1. Овчарук, В.В. 2018. *Системи адміністрування в управлінні підприємствами: побудова та застосування з урахуванням євроінтеграційних процесів*. Львів: Галицька видавнича спілка.
2. Овчарук, В.В. та Гончар, М.Ф. 2018. Моделювання як спосіб побудови й адміністрування систем стрес-менеджменту на підприємствах. В: Л.М. Савчук, Л.М. Бандоріна, ред. *Сучасні тенденції розвитку регіонів та галузей народного господарства*. Дніпро: Пороги. с.126-137. (Особистий внесок автора: обґрунтовано концептуальні положення щодо використання моделювання як способу адміністрування систем стрес-менеджменту на підприємствах).
3. Овчарук, В.В. та Вівчар, О.Й. 2018. Системи адміністрування вітчизняних підприємств: стан та проблеми розвитку. В: В.П. Ільчук, ред. *Детермінанти соціально-економічного розвитку України в умовах трансформаційних зрушень*. Чернігів: ЧНТУ. с.137-148. (Особистий внесок автора: наведено основні результати експертного опитування щодо стану та проблем розвитку систем адміністрування вітчизняних підприємств).
4. Овчарук, В.В., Кузьмін, О.Є. та Жежуха, В.Й. 2018. Інструментарій адміністрування у системі реінжинірингу бізнес-процесів маркетингової сфери промислових підприємств. В: Л.М. Таранюк, ред. *Реінжиніринг бізнес-процесів маркетингової сфери промислових підприємств*. Суми: СНАУ. с.104-109. (Особистий внесок автора: розкрито роль і значення інструментарію адміністрування у системі реінжинірингу бізнес-процесів маркетингової сфери промислових підприємств).

1.2. Публікації у наукових фахових виданнях України

5. *Овчарук, В.В., 2018. Сутність адміністрування на підприємствах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*, 19/2, с.115-118. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Index Copernicus*).
6. *Овчарук, В.В., Кузьмін, О.Є. та Телішевська, О.Б., 2017. Іноземний досвід формування та адміністрування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств. *Проблеми економіки*, 4, с.289-295. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Ulrichsweb Global Serials Directory, Research Papers in Economics, Російський індекс наукового цитування, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals, CiteFactor, Academic Journals Database, Scientific Indexing Services, Advanced Science Index, Open Academic Journals Index, GetInfo, BASE, InfoBase Index, OpenAIRE, WorldCat, SUNCAT Union Catalogue, COPAC Union Catalogue, Open Access Library, J-Gate, Академія Google, Research Bible*). (Особистий внесок автора: розкрито окремі аспекти іноземного досвіду адміністрування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств).

* Видання також входить до міжнародних наукометричних баз даних.

7. *Овчарук, В.В., 2018. Типологія систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів. *Бізнес Інформ*, 8, с.211-216. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Ulrichsweb Global Serials Directory, Research Papers in Economics, Російський індекс наукового цитування, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals, CiteFactor, Academic Journals Database, Scientific Indexing Services, Advanced Science Index, Open Academic Journals Index, GetInfo, BASE, InfoBase Index, OpenAIRE, WorldCat, SUNCAT Union Catalogue, COPAC Union Catalogue, Open Access Library, J-Gate, Академія Google, Research Bible*).
8. *Овчарук, В.В. та Бодарецька, О.М., 2018. Інструментарій формування систем адміністрування в управлінні підприємствами. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*, [online] 3, с.107-116. Доступно: <https://economics.opu.ua/ejoru/2018/No1/107.pdf> [Дата звернення 20 Грудень 2018]. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Ulrichsweb Global Serials Directory, Російський індекс наукового цитування, Академія Google, EbscoHost*). (Особистий внесок автора: розроблено модель формування систем адміністрування в управлінні підприємствами, що передбачає виокремлення підготовчої, основної та завершальної стадії).
9. Овчарук, В.В., Телішевська, О.Б. та Будинський, Р.З., 2017. Вітчизняний досвід формування та адміністрування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств. *Сучасні питання економіки і права: збірник наукових праць*, 1-2, с.42-48. (Особистий внесок автора: відображено ключові положення адміністрування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств).
- 10.*Овчарук, В.В., 2018. Особливості побудови та використання систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*, 30/4, с.14-17. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Index Copernicus*).
- 11.*Овчарук, В.В., 2018. Принципи побудови та використання систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів. *Економіка та держава*, 8, с.46-51. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Scientific Indexing Services*).
- 12.Овчарук, В.В., Телішевська, О.Б. та Гончар, М.Ф., 2017. Адміністрування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств на засадах ідентифікування загроз цієї діяльності. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*, 5/2, с.46-51. (Особистий внесок автора: розглянуто окремі аспекти адміністрування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств).
- 13.*Овчарук, В.В., 2018. Модель системи адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів. *Причорноморські економічні студії*, 31, с.79-85. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Index Copernicus*).

* Видання також входить до міжнародних наукометричних баз даних.

- 14.* Овчарук, В.В., Телішевська, О.Б. та Гончар, М.Ф., 2017. Модель адміністрування та оптимізування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств в умовах стрес-менеджменту. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: збірник наукових праць*, 3/1, с.52-59. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Index Copernicus*). (Особистий внесок автора: розкрито особливості адміністрування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств).
- 15.* Овчарук, В.В., 2018. Системи адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*, 20/2, с.136-140. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Index Copernicus*).
16. Овчарук, В.В., Телішевська, О.Б. та Будинський, Р.З., 2017. Логістичний аутсорсинг як шлях оптимізування витрат логістичних бізнес-процесів. *Причорноморські економічні студії*, 22, с.120-123. (Особистий внесок автора: розкрито особливості адміністрування процесів логістичного аутсорсингу).
- 17.* Овчарук, В.В., 2018. Ідентифікування чинників побудови і використання систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів. *Економіка. Фінанси. Право*, 8/1, с.13-16. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Index Copernicus*).
- 18.* Овчарук, В.В. та Кузьмін, О.Є., 2018. Концептуальні засади оцінювання сформованості систем адміністрування в управлінні підприємствами. *Економіка: реалії часу*, [online] 1, с.121-126. Доступно: <https://economics.opu.ua/files/archive/2018/No1/121.pdf> [Дата звернення 15 Грудень 2018]. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Ulrichsweb Global Serials Directory*, *Російський індекс наукового цитування*, *Академія Google*, *EbscoHost*). (Особистий внесок автора: розкрито концептуальні засади формування методу оцінювання рівня сформованості систем адміністрування в управлінні підприємствами, який створює можливість ухвалення управлінських рішень для забезпечення вищого рівня відповідності таких систем за параметрами «як є» і «як має бути»).
- 19.* Овчарук, В.В., Телішевська, О.Б. та Жежуха, В.Й., 2018. Аналізування, адміністрування та реінжиніринг взаємозалежності витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств. *Причорноморські економічні студії*, 25, с.123-128. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Index Copernicus*). (Особистий внесок автора: розкрито окремі аспекти адміністрування взаємозалежності витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств).
- 20.* Овчарук, В.В. та Вівчар, О.Й., 2018. Вітчизняний та світовий досвід побудови і використання систем адміністрування в управлінні підприємствами. *Економіка. Фінанси. Право*, 8/2, с.24-28. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Index Copernicus*). (Особистий внесок автора: узагальнено вітчизняний

* Видання також входить до міжнародних наукометричних баз даних.

та світовий досвід побудови і використання систем адміністрування в управлінні підприємствами).

21. Овчарук, В.В., 2018. Аналізування чинників побудови і використання систем адміністрування в управлінні підприємствами. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія «Економіка і управління»*, 29/4, с.108-113.
- 22.* Овчарук, В.В., Телішевська, О.Б. та Жежуха, В.Й., 2017. Логістично-постачальницька діяльність: особливості здійснення, адміністрування та реінжинірингу. *Причорноморські економічні студії*, 24, с.149-152. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Index Copernicus*). (Особистий внесок автора: розкрито окремі аспекти адміністрування логістично-постачальницької діяльності підприємств).
- 23.* Овчарук, В.В., 2018. Системи адміністрування в управлінні підприємствами. *Економіка. Фінанси. Право*, 7/2, с.51-55. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Index Copernicus*).
24. Овчарук, В.В., 2018. Стан систем адміністрування в управлінні підприємствами. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія «Економіка і управління»*, 29/5, с.76-81.
25. Овчарук, В.В. та Жежуха, В.Й., 2013. Класифікація технологічних методів менеджменту як елементів системи діагностики інноваційної складової технологічних процесів промислових підприємств. *Економіка. Фінанси. Право*, 6/2, с.25-28. (Особистий внесок автора: розглянуто особливості функціонування систем діагностики на підприємстві з визначеним набором елементів).
- 26.* Овчарук, В.В., 2018. Концептуальна модель побудови та використання систем адміністрування в управлінні підприємствами. *Інвестиції: практика та досвід*, 17, с.12-17. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Index Copernicus, Scientific Indexing Services*).

1.3. Публікація в науковому періодичному виданні іноземної держави

27. Ovcharuk, V., Kuzmin, O., Honchar, M. and Zhezhukha, V., 2019. Simulating and reengineering stress management system – analysis of undesirable deviations. In: Kryvinska N., Greguš M., ed. *Data-Centric Business and Applications*. [S. l]: Springer, pp. 311-330 (Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies LNDECT, vol 20). (Особистий внесок автора: розглянуто особливості адміністрування рівня критичності небажаного відхилення в ланцюзі «постачання-виробництво-збут»).

2. Опубліковані праці апробаційного характеру

28. Ovcharuk, V., 2018. The strategic factor of the construction and use of administration systems at the enterprise. In: *From the Baltic to the Black Sea: The Formation of Modern Economic Area: the II International scientific conference*. Riga, Latvia, August 24th 2018. Riga: Baltija Publishing.
29. Овчарук, В.В., 2018. Багатоаспектність трактування поняття адміністрування в управлінні підприємствами. В: *Фінансовий ринок: інституції та інструменти:*

* Видання також входить до міжнародних наукометричних баз даних.

XVII Міжнародна наукова конференція. Львів, Україна, 3-6 Червень 2018. Львів: Видавництво Львівської політехніки.

30. Овчарук, В.В., 2018. Системність та адаптивність як принципи побудови і використання систем адміністрування на підприємствах. В: *Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність: Всеукраїнська науково-практична конференція*. Київ, Україна, 18 Серпень 2018. Київ: ГО «Київський економічний науковий центр».
31. Овчарук, В.В., 2018. Іноземний досвід побудови і використання систем адміністрування в управлінні підприємствами. В: *Маркетинг та логістика в системі менеджменту: XII Міжнародна науково-практична конференція*. Львів, Україна, 25-27 Жовтень 2018. Львів: Видавництво Львівської політехніки.
32. Овчарук, В.В., Телішевська, О.Б. та Будинський, Р.З., 2017. Інструментарій оптимізування та адміністрування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств. В: *Corporate Governance: Strategies, Processes, Technology: International Scientific Conference*. Kaunas, Lithuania, 20 October 2017. Kaunas, Lithuania: Baltija Publishing. (Особистий внесок автора: розкрито особливості адміністрування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств).
33. Овчарук, В.В., 2018. Персонал у системах адміністрування на підприємствах. В: *Модернізація та суспільний розвиток національної економіки: теоретичні та прикладні аспекти: Всеукраїнська науково-практична конференція*. Одеса, Україна, 18 Серпень 2018. Одеса: ЦЕДР.
34. Овчарук, В.В., 2018. Окремі аспекти побудови і використання систем адміністрування на підприємствах. В: *Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, менеджменту, обліку та права: Міжнародна науково-практична конференція*. Полтава, Україна, 14 Серпень 2018. Полтава: ЦФЕНД.
35. Овчарук, В.В., Телішевська, О.Б. та Жежуха, В.Й., 2018. Особливості аналізування й адміністрування витрат на логістично-постачальницьку діяльність як передумова реінжинірингу логістичних бізнес-процесів. В: *Аналіз сучасних тенденцій забезпечення ефективності економіки країни: Всеукраїнська науково-практична конференція*. Київ, Україна, 12-13 Січень 2018. Київ: ГО «Київський економічний науковий центр». (Особистий внесок автора: розкрито особливості адміністрування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств).
36. Овчарук, В.В., 2018. Іноземний досвід інформатизації процесів в системах адміністрування підприємств. В: *Освіта і наука в умовах глобальних трансформацій: II Всеукраїнська наукова конференція*. Дніпро, Україна, 26-27 Жовтень 2018, част. 2. Дніпро: СПД «Охотнік».
37. Овчарук, В.В., 2018. Місце адміністрування в системі управління: проблеми термінології. В: *The Formation of a Modern Competitive Environment: Integration and Globalization: International Scientific Conference*. Greenwich, UK, 25 May 2018, part 1. UK: Baltija Publishing.
38. Овчарук, В.В., 2018. Проблеми розвитку систем адміністрування на вітчизняних підприємствах. В: *Корпоративні фінанси: проблеми та перспективи*

інноваційного розвитку: II Міжнародна науково-практична конференція. Київ, Україна, 12 Жовтень 2018. Київ: КНЕУ.

39. Овчарук, В.В., Гончар, М.Ф. та Будинський, Р.З., 2018. Особливості моделювання як способу побудови й адміністрування систем стрес-менеджменту на підприємствах. В: *Перспективні напрямки розвитку економіки, управління та права: теорія і практика: Міжнародна науково-практична конференція*. Полтава, Україна, 12 Березень 2018. Частина 1. Полтава: ЦФЕНД. (Особистий внесок автора: розкрито напрямки моделювання як способу адміністрування систем стрес-менеджменту на підприємствах).
40. Овчарук, В.В., 2018. Компетентність та мотивованість персоналу як передумова ефективності систем адміністрування на підприємствах. В: *Актуальні проблеми економіки та менеджменту: IV Міжнародна науково-практична конференція*. Запоріжжя, Україна, 23 Серпень 2018. Запоріжжя: ГО «СІЕУ».
41. Овчарук, В.В., Телішевська, О.Б. та Будинський, Р.З., 2017. Загрози логістично-постачальницької діяльності підприємств та особливості їхнього адміністрування у бізнес-процесах. В: *Економіка, фінанси, облік, маркетинг та менеджмент в Україні та за кордоном: Міжнародна науково-практична конференція*. Полтава, Україна, 20 Жовтень 2017. Полтава: ЦФЕНД. (Особистий внесок автора: розкрито особливості адміністрування загрози логістично-постачальницької діяльності підприємств).
42. Овчарук, В.В. та Будинський, Р.З., 2018. Системи адміністрування на підприємстві: роль і значення для керівників. В: *Проблеми економіки, фінансів та управління експортно-імпортною діяльністю: III Міжнародна науково-практична конференція*. Львів, Україна, 16 Травень 2018. Львів: Видавництво Львівської політехніки. (Особистий внесок автора: розкрито роль і значення систем адміністрування для суб'єктів керівної системи організації).

3. Інші публікації, що додатково відображають результати дисертації

43. Ovcharuk, V., 2018. Peculiarities of the administration systems in enterprises management. *Fundamental and applied research: collection of scientific articles*. Dingo Publishing, Melbourne, Australia, pp.68-71.

АНОТАЦІЯ

Овчарук В.В. Системи адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Національний університет «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України, Львів, 2019.

Дисертацію присвячено вирішенню науково-прикладної проблеми розроблення концептуальних, теоретико-методологічних і методико-прикладних засад побудови та використання систем адміністрування на підприємствах з урахуванням євроінтеграційних процесів.

Розвинуто сутність поняття адміністрування, що розглядається як вид управлінської діяльності, який на засадах документації, діловодства,

інформаційного забезпечення та формалізування управлінських процедур забезпечує цілеспрямований вплив керівної підсистеми на керувану за усіма етапами технології управління. Розвинуто типологію видів документації у системах адміністрування. Здійснено класифікацію чинників побудови і використання таких систем, розвинуто їхню типологію, а також систематизовано відповідні принципи. Розроблено концепцію побудови і використання систем адміністрування в управлінні підприємствами. Розроблено метод діагностування систем адміністрування в управлінні підприємствами, що дає змогу ідентифікувати рівень їхньої сприятливості щодо досягнення цілей суб'єкта господарювання за різними ланками технології управління. Удосконалено модель формування систем адміністрування в управлінні підприємствами. Удосконалено метод оцінювання рівня сформованості систем адміністрування в управлінні підприємствами. Розроблено модель діагностування стійкості систем адміністрування в управлінні підприємствами, що ґрунтується на врахуванні зовнішніх та внутрішніх чинників і відповідних їм індикаторів з позиції ризику та стабільності. Удосконалено комплекс індикаторів оцінювання систем адміністрування в управлінні підприємствами. Удосконалено науково-методичні положення з формування вартості проекту побудови системи адміністрування в управлінні підприємствами.

Ключові слова: адміністрування, євроінтеграція, підприємство, система, управління.

ANNOTATION

Ovcharuk V. Administration systems in the management of enterprises taking into consideration the European integration processes. – On the rights of manuscript.

Thesis for the Degree of Doctor of Economic Sciences, specialty 08.00.04 – economics and management of enterprises (by the types of economic activity). – Lviv Polytechnic National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Lviv, 2019.

The thesis is devoted to the solution of the scientific and applied problem of conceptual, theoretical and methodological and methodical-applied basis development for forming and implementation of administration systems at enterprises taking into consideration the European integration processes.

The essence of the notion of administration is developed, which, in contrast to existing ones, is considered as a kind of administrative activity, which, on the basis of documentation, record keeping, information provision and management procedures formalization, provides the management subsystem's purposeful influence on the all stages controlling management technology. The typology of documentation in administrative systems is developed. The factors of such systems construction and use are classified, their typology is developed, and the corresponding principles are systematized. The administrative systems construction and use concept in the management of enterprises is developed. The method of diagnosing administration systems in the management of enterprises is developed. It enables to identify the level of their favorability in achieving the economic entity's objectives by different levels of management technology. The formation model of administrative systems in the management of enterprises has been improved. The method of estimating the administration systems formation level in the

management of enterprises is improved. Stability of administration systems diagnosing model in the management of enterprises is developed, which is based on taking into account external and internal factors and their corresponding indicators from the standpoint of risk and stability. The complex of administrative systems estimation indicators in the management of enterprises is improved. There are improved scientific and methodological provisions on the cost formation for the project on building an administration system in the management of enterprises.

Keywords: administration, European integration, enterprise, system, management.

АННОТАЦИЯ

Овчарук В.В. Системы администрирования в управлении предприятиями с учетом евроинтеграционных процессов. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание научной степени доктора экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управления предприятиями (по видам экономической деятельности). – Национальный университет «Львівська політехніка» Министерства образования и науки Украины, Львов, 2019.

Диссертация посвящена решению научно-прикладной проблемы разработки концептуальной, теоретико-методологической и методико-прикладной базы построения и использования систем администрирования на предприятиях с учетом евроинтеграционных процессов.

Развито сущность понятия администрирования, которое, в отличие от существующих, рассматривается как вид управленческой деятельности, что на основе документации, делопроизводства, информационного обеспечения и формализации управленческих процедур обеспечивает целенаправленное воздействие управляющей подсистемы на управляемую по всем этапам технологии управления. В этом контексте администрирование предложено рассматривать как отдельный вид управленческой деятельности, что проникает все уровни управления.

Развито типологию видов документации в системах администрирования, которая отличается от существующих систематизацией их разновидностей по временному интервалу содержательного наполнения, а также по уровню, способу и обязательности формирования, что в сочетании с другими признаками типологии формирует разветвленную информационную базу для выбора и применения такой документации в системах администрирования.

Развито классификацию факторов построения и использования систем администрирования в управлении предприятиями, которая, в отличие от существующих, предусматривает выделение факторов прямого (компетентность персонала, развитие системы менеджмента, цели и задачи администрирования, технологическое обеспечение, особенности организации и объемы документально-информационного обеспечения управления) и опосредованного (ресурсное обеспечение производственно-хозяйственной деятельности, корпоративное управление, стабильность среды функционирования, развитие информационной инфраструктуры, централизация управления, евроинтеграционные процессы и электронность документов и документооборота) воздействия.

Развита типологию систем администрирования в управлении предприятиями, которая отличается от имеющихся выделением признаков характера целей, уровня индивидуализации, источников происхождения, уровня формализации, а также источников возникновения необходимости в построении и применении.

Осуществлено систематизацию принципов построения и использования систем администрирования в управлении организациями, что, в отличие от существующих подходов, предусматривает выделение специфических таких принципов, а именно: балансирование интересов системы администрирования в целом и ее элементов, учет основных направлений управленческих процессов на предприятии, ориентация на конечного пользователя, процессно-ориентированное администрирование, интегрированность с информационными технологиями, рациональное соотношение экономических и социальных аспектов управления в системах администрирования.

Разработано концепцию построения и использования систем администрирования в управлении предприятиями с учетом евроинтеграционных процессов в контексте конкретизации места этих систем в деятельности предприятия и его технологии менеджмента, что позволяет раскрыть их глубинную сущность и структуру в условиях информатизации процессов управления, а также обосновать связь этих систем с другими системами организации и со средой ее функционирования.

Разработано метод диагностирования систем администрирования в управлении предприятиями, что позволяет идентифицировать уровень их благоприятности по достижению целей предприятия по разным звеньями технологии управления. Предложенный метод обеспечивает возможность установления уровня несоответствия параметров систем администрирования установленным целям, а также дает возможность определить направления ее минимизации.

Усовершенствовано модель формирования систем администрирования в управлении предприятиями, которая, в отличие от существующих, предусматривает выделение подготовительной, основной и заключительной стадий и позволяет упорядочить комплекс необходимых работ в контексте развития корпоративной архитектуры предприятия.

Усовершенствовано метод оценивания уровня сформированности систем администрирования в управлении предприятиями, который, в отличие от существующих, основывается на многокритериальном подходе и использовании трапециевидных функций принадлежности параметров конфиденциальности, доступности и целостности этих систем к определенным нечетким термножествам.

Разработано модель диагностирования устойчивости систем администрирования в управлении предприятиями, что основана на учете внешних и внутренних факторов и соответствующих им индикаторов с позиции риска и стабильности. Указанная модель обеспечивает возможность формирования плоскости устойчивости систем администрирования в краткосрочном периоде и идентификации ключевых зон уязвимости таких систем с позиции устойчивости.

Усовершенствовано комплекс индикаторов оценки систем администрирования в управлении предприятиями, что отличается от имеющихся их группировкой на

основе концепции процессно-ориентированного менеджмента, что позволило выделить индикаторы с позиции заказчиков, инвесторов и разработчиков проектов формирования или совершенствования систем администрирования.

Усовершенствовано научно-методические положения по формированию стоимости проекта построения системы администрирования в управлении предприятиями, которые отличаются среди существующих учетом основных и вспомогательных процессов в таких системах, а также процессов управления, что позволяет планировать необходимые финансовые ресурсы и формировать бюджеты.

Ключевые слова: администрирование, евроинтеграция, предприятие, система, управление.